

MURDDHA WAKYA

ONG swastyastu.

Pūrwwa pangastungkaran tityang Krama Désa Sanggēm, ring buk pādan Ida Sanghyang Widhi masa sangkan paraning dumadi, bhaṭāra-bhaṭāri sané malinggā ring Pura Patēmon Sanggēm, minakadi pura kahyangan sami sané wéntèn sajroning wawēngkon Désa Sanggēm, dwaning malarapan saking krēttā warā nugrahan pāduka Bhaṭāra Samudhaya, kāryya puniki kasiddha puput.

Kaping kalih hatur angayubagyan tityang krama Désa Sanggēm, pingajēng ring Ida Padaṇḍa-padaṇḍa, ida sang rumaga pingajēng désa, ida dane para panglingsir, Kliyang, Pamangku, minakadi ida dane sang maraga céṣṭakāra, widagdha prajñā wicakṣaṇa sarēng sami, sané sampun sangkaning swéccha lédang sarēng mapawangun ngripta ugēr-ugēr marūpa awig-awig Désa Pakraman Sanggēm puniki, pacang kānggén sēpat siku-siku sajroning désa kantos ka hungkur wēkas.

Talēr majēng ring Majēlis Désa Pakraman Kēcamatan Sidēmēn, Pamrinteh Daérah Kabupatén Karangasem, para manggala sané mastika ngiwang patutang awig-awig, tityang ngaturang pangayu bagya, dwaning sampun kasiddhan nuréksa maritētēs sahā mastikā, kantos marūpa puput.

Mungginging daging ipun mānūt Tri hita Kāraṇa, indik kahyangan gēnah ngadisthana Ida Sanghyang Parama Wiséṣa. Indik pawongan pinaka krama désa, indik palēmahan minaka wawidhangan wawēngkon désa, mabantang antuk lēkita śāstrā-gama, śāsana, paswara, drēṣṭa, minakadi sané sawosan, sané hanūt ring pamarggin dharmma agama kālih dharmma nāgara. Dumadak kasiddhan mamanggubhang kajagaddhitan sakala niskala.

ONG Śanti Śanti Śanti, ONG.

DAGING AWIG-AWIG
DĒSA PAKRAMAN SANGGEM

MURDDHA WAKYA	i
DAGING AWIG-AWIG	ii
PRATAMA SARGAH : HARAN LAN WAWIDANGAN DESA	1
DWITYA SARGAH : PIKUKUH LAN PATITIS TATUJON.....	1
TRITYA SARGAH : SUKERTA TATA PAKRAMAN	2
Palèt 1 : Indik Krama	2
Palèt 2 : Indik Prajuru DĒsa Pakraman Sanggĕm	7
Palèt 3 : Indik Sangkĕpan Utawi Paruman, Miwah Pasamuhan ...	10
Palèt 4 : Indik Kulkul	13
Palèt 5 : Indik Padruwĕyan DĒsa Pakraman Mijil	14
Palèt 6 : Indik Laluputan	16
Palèt 7 : Indik Dadosan Patĕdunan	16
Palèt 8 : Indik Bhaya	17
Palèt 9 : Indik Rarampagan	18
Palèt 10 : Indik Pañanggran Bañjar, Krama DĒsa	18
CATHURTA SARGAH : SUKRĒTA TATA PALĒMAHAN	18
Palèt 1 : Indik Tegal, Bangkĕt lan Karang	17
Palèt 2 : Indik Kakayonan	20
Palèt 3 : Indik Wawangunan	22
Palèt 4 : Indik Wawalungan	24
PANCAMA SARGAH : SUKRĒTA TATA AGAMA	27
Palet 1 : Indik Dĕwa Yajña	27
Ka ping 1 : Indik Kahyangan	27
Ka ping 2 : Indik Pangaci-aci	28
Ka ping 3 : Indik Pemangku	30
Ka ping 4 : Indik Sukĕrta Pura Kahyangan	32
Ka ping 5 : Indik Cuntaka miwah Sosot	34
Palet 2 : Indik Rĕsi Yajña	38
Palet 3 : Indik Pitra Yajña	38
Palet 4 : Indik Manusa Yajña	42
Palet 5 : Indik Bhuta Yajña	42
SAT SARGAH : SUKERTA TATA PAWONGAN	44
Palet 1 : Indik Rangkat	44
Palet 2 : Indik Bĕlas Makurĕnan Utawi Napiyan	45
Palet 3 : Indik Balu	46
Palet 4 : Indik Santana	46
Palèt 5 : Indik Wawarisan	47
SAPTAMA SARGAH : WICARA LAN PAMIDHANDHA	48

Daftar Isi

Part 1	Isi Wawancara	42
Part 2	Isi Pembahasan	42
BAB I PENDAHULUAN		42
BAB II PEMBAHASAN		42
BAB III PENUTUP		42
LAMPIRAN		42

បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី ១៣៧

ប្រចប់ដំបូង
ហេតុការណ៍បញ្ជូនសិទ្ធិស្រី

បទបទបញ្ជា ១៣៧

៣៧ ។ បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី ១៣៧ មកផ្តល់ឱ្យស្រ្តីគ្រប់គ្រង
ស្រុកធានាបាននូវសិទ្ធិស្រី ១៣៧ បញ្ជូនសិទ្ធិស្រី

៣៨ បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី ១៣៧ បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី
សិទ្ធិស្រី ១៣៧ បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី

៣៩ តំបន់សិទ្ធិស្រី ១៣៧ បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី

៤០ តំបន់សិទ្ធិស្រី ១៣៧ បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី
បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី

៤១ តំបន់សិទ្ធិស្រី ១៣៧ បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី

៤២ តំបន់សិទ្ធិស្រី ១៣៧ បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី

៤៣ សម្រាប់បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី ១៣៧ បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី
បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី

បទបទបញ្ជា
បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី

បទបទបញ្ជា ១៣៧

បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី ១៣៧ បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី
បទបទបញ្ជាបញ្ជូនសិទ្ធិស្រី

៣៧ បទបទបញ្ជា

៣៨ បទបទបញ្ជា

៣៩ បទបទបញ្ជា

PRATHAMA SARGAH

Baran lan Wawulangan Désa

Pawos 1

1. Désa puniki mawasta "Désa Pakraman Sanggem", salanten ipun kinucap kalih kasurung sajroning désa "Désa Pakraman Sanggem".
2. Wawulangan Désa Pakraman Sanggem mawanding latar désa, manut sakadi kinucap ring sor puniki:
 - la. Tèpi siring Wéran utawi Kargin: panèpin Désa Pakraman Dukuh.
 - ma. Tèpi siring Kidul utawi Kélok: panèpin Désa Pakraman Sangkan Gunung.
 - ca. Tèpi siring Kulon utawi Kawuh: panèpin Tukad Telaga Waja.
 - ra. Tèpi siring Lor utawi Kalér: panèpin Désa Pakraman Mijil.
3. Sajroning wawulangan Désa Pakraman Sanggem, wéntèn baljar mawasta Baljar Pakraman Sanggem.

DWITYA SARGAH

Pikukuh lan Patitis Tatujon

Pawos 2

Maka pikukuh, désa Pakraman Sanggem, ngarajegang, mikukuhin, kalih mitundihin pisan:

1. Pancasila.
2. Undang-undang Dasar 1945.
3. Tri Hita Karana.

បទបាសិ១២១

១ ហេតុអ្វី? ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧

២៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧

២៨ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧

២៩ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧

៣០ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧

៣១ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧

ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧

សុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧

បទបាសិ១២២

ហេតុអ្វី? ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧

បទបាសិ១២៣

៣២ សុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧

៣៣ សុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧

៣៤ សុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័នទី៧

Pawos 3

Désa Pakraman Sanggém ngamanggèhang patitis tatujon, lwiripun:

1. Ngutamayang tata cara maagama Hindu.
2. Ngawangunang katreptian sajroning désa pakraman, mangda kasiddhan rajèg katréptyaning praja.
3. Ngawrédiyang kawicaksanan minakadi kaprajñanan maka larapan gunawé gènuh landuhing praja.
4. Ngamanggèhang kalih ngawrédiyang drèwéyaning désa, majalaran kawicaksanan guna lakṣaṇa manut dharmā prawretī.
5. Ngarajègang dharmā agama miwah dharmā nagara.

TRITYA SARGAH

Sukerta Tata Pakraman

Palèt I

Indik Krama

Pawos 4

1. Sané kasinangah Krama désa Pakraman Sanggém, lwiré :
 - ha. Sang sapisira hugi jènèk magènah ring wawèngkon désa Pakraman Sanggém; lintang ring tigang śāsīh utawi 105 dina, sané rajèg maagama Hindu.
 - na. Sang sapisira hugi wéd saking désa Pakraman Sanggém, jènèk magènah ring dura désa liwaring désa Sanggém, nanging kantun mipil ring bañjar pakraman sané wèntèn sajroning Désa Pakraman Sanggém, sané mula pagènahanya ngumi.-

2. Papalihan pakraman, kadi hinucap ring sor puniki :

- ha. Krama mūrwwa; krama désa sané bulangkĕp, sangkaning nama katami maduwé hĕmpon ngaci-aci ring désa, majalaran antuk ngamong ngélingang palabha pura sané pamūpon ipuu patut manggé daging pangaci. Sangkaning drĕṣṭa kuna.
- na. Krama marĕp: krama désa sané bulangkĕp, sané sampun mipil ring bañjar pakraman sané wĕntĕn sajroning désa Pakraman Sanggĕm utawi mipil ring désa, saha maayahan saurah-arih.
- ca. Krama sasabu, inggih punika, krama désa sané durung mipil ring bañjar, sakadi truṇa truṇi, truṇa tuwa, dĕha tuwa, sané kantun kakuhub antuk krama marĕp.
- ra. Krama pañada, krama désa sané sampun tan kĕni ayahana.
1. Saking pinunas ngaraga, polih lugraha manut panglokikan Prajuru Désa, kalih pamutus pararĕm désa.
 2. Mabukti sungkan rahat tur suwé, kantos tibanan, sungkan tan siddha waras.
 3. Sangkaning kasundulin antuk pianak muani sané pinih pungkur bulangkĕp.
- ka. Krama balu: krama désa lanang wiyadin istri, sané katinggal séda antuk rabinya, lanang sané kakawonin ñapihan antuk rabinya. Wĕntĕn balu camput, wĕntĕn balu masantana.
- da. Krama ring dura désa: sang sapisira hugi wĕd saking désa Pakraman Sanggĕm, jĕnĕk magĕnah ring dura désa liwaring désa Pakraman Sanggĕm, nanging manggĕh mipil ring bañjarnya nguni.

3. Krama tamyu, inggih punika krama sané kinucap kadi ring sor puniki:
 - ha. Sang sapisira hugi saking dura désa liwaring désa Sanggém, jënëk magėnah ring wawėngkon désa Pakraman Sanggém, tan ngawėngku karang pomahan, madadunung ring pomahaning krama désa, magėnah ring pomahan druwėu guru wisėsa, hotėl miwah saluwir ipun, lintang ring tigang sasėh utawi 105 dina.
 - na. Sang sapisira hugi wėd saking liwaring Désa Pakraman Sanggém, makakubon ngėnahin palėmahan tėgal, carik, pėlasan, ring wawėngkon Désa Pakraman Sanggém, nanging kari manggėh makrama désa ring kamulan dėsanya, kabuktayang antuk surat sasinahan saking Kėliyang dėsanya.
 - ca. Sang sapisira hugi jënëk magėnah ring wawėngkon désa Pakraman Sanggém, yan tan maagama Hindu, talėr sinanggih tamyu, tan sarėng sapolikramaning Désa Pakraman Sanggém.
4. Krama ngajag; Sang sapisira hugi rawuh ka jroning Désa Pakraman Sanggém, nanging tan nėkėh magėnah irika, patut matur supėksa ring Prajuru Désa, kalih ring sang amawa rāt. Yan tan asapunika, prajuru désa wėnang nundung janma hinucap mangda matinggal saking désa punika.

Pawos 5

Ngawit tėdun makrama désa, ring désa Pakraman Sanggém:

1. Krama désa sané mawėd kalih jënëk ring wawėngkon désa Pakraman Sanggém, mipil ring bañjar: pakraman sané wėntėn jroning Désa Sanggém, malarapan antuk tatėragan Bañjar, lwirė: sampun bulangkėp lintang ring tigang sasėh uawi 105 dina, saking dina rangkatė.

2. Sang sapasira hug' wéd saking dura désa, magénah ring wawéngkon Désa Pakraman Sanggêm, sampun lintang ring tigang sasih utawi 105 dina, katêrag antuk bañjar sané ngawawa pagénahannya. Yan mipil dados krama marêp patut ngaturang pamopog bérés satak kilogram.
3. Krama désa wéd saking Désa Pakraman Sanggêm, matinggal ka dura désa, wastu malih mawali ka Désa Pakraman Sanggêm:
 - ha. Yan sangkaning rahayu kalih saking palugrahan Prajuru Désa patinggalé nguni, wénaug mawali mipil ring bañjar Pakraman sané wéntèn jroning Désa Pakraman Sanggêm, nganutin sukrêtan bañjar punika, saha ugaturang pamopog bérés satak kilogram.
 - na. Yan sangkaning tan rahayu patinggalé nguni, yogya Kliyang Bañjar sané katuju ngatêngahang babawosé ka désa, mangda kabawosan antuk prajuru désa, yan katimutin tatêpasan prajuru désa punika, tur kacihnayang antuk maguru piduka ring Pura Patêmon Kahyangan Désa Pakraman Sanggêm, prasiddha kalugra mipil pinaka krama désa Pakraman Sanggêm, saha ngaturang pamopog bérés limangatus kilogram. Yan piwal ring tatêpasan Prajuru Désa Pakraman Sanggêm, sang ngajak kabawosin antuk désa.

Pawos 6

Husan makrama désa ring Désa Pakraman Sanggem, malarapan antuk:

1. Séda.
2. Sangkaning pinunas ngaraga, saha polih palugrahan Prajuru désa Pakraman Sanggêm.
3. Kasépékang saha kahêladang antuk Désa.

Pawos 7

1. Swadharmmaning krama désa

- ha. Krama désa mūrwwa, ngamongin hēmponan sané katami, ngélingang ngamél padruwéyan Désa, ngalaksanayang salwiring karyya sané mula kagadhuh antuk krama mūrwwa. Talër mapâyahan matata turun pinaka krama marëp.
- na. Krama marëp yogya kēni pâyah-ayahan, tata turun cumëk, ñanggra sarâja karyyan désa, manut hunggwan sowang-sowang.
- ca. Krama sasabu yogya ngarombo saraja karyya sané kapucukin antuk krama désa marëp, yan wëntën pabuwat saking désa, kahunadikayang antuk Prajuru Désa.
- ra. Krama balu lanang wiyadin istri tan kēni paayah-ayah kalih tata turun. Kawëkas yan okané lanang wiyadin istri sampun hantës mayahan, patut krama balu punika mayahan matata turun cumëk, bulangkëp antuk piyanak.
- ka. Krama tamyu sané mâgama Hindu, yan bulangkëp yogya ngaturang panahub ka Désa ngamasa-masa, sanangkën Tilëm Kasanga, gung artha manut pangarggan bëräs 12 kilogram. Minakadi ngaturang dâna pawangunan, ritatkâlaning désa mapawangun, ngayum wawangunan, sané kadruwé antuk désa, gung artha manut sakasiddhan krama suka.
- da. Krama désa ring dura désa, yogya ngaturang panahub ka désa ngamasa-masa, sanangkën Tilëm Kasanga, gung artha manut pangarggan bëräs 12 kilogram, talër ngaturang dâna pawangunan ri tatkâlaning désa mapawangun, ngayum, wawangunan sané kadruwé antuk désa, patëh ring wawijilan krama marëp.
- ta. Krama sané tan mâgama Hindu, tan sarëng sapolikramaning désa, nanghing tan wënanng piwal ring Awig-awig, paswaran désa, miwah pamutus pararëm Désa, sané ngindikang tata pawongan kalih palëmahan.

- sa. Krama désa samiyan yogya satorut ring daging Awig-awig Désa Pakraman Sanggêm, paswara miwah pamutus pararêni Désa, ngutsahayang mangda kasiddhan mapikolih sakadi patitis tatujon désané kinucap ring hayun, tumur mamangguhang kajagaddhitaning praja.
- wa. Krama désa sané pacang ngadol minakadi maséwayang, kalih ngëntosang palēmahan curik, tégel, miwah sané sawosan sané magénah sajroning wawidangan désa Pakraman Sanggêm, ring anak saking dura désa, hugi mangda polih palugrahan saking Prajuru Désa.
2. Phāla-pékṣaning krama désa :
- ha. Krama désa samiyan yogya polih pasayuban wiyadin pangōban saking Désa, salwiring wyawaharanya yogya kabawosan antuk Prajuru Désa, manut tata titining wyawahara.
- na. Krama désa samiyan wēnang ngalakṣaṇayang Pañca-yajña, sajroning Désa Pakraman Sanggêm, manut désa kāla patra, śāstra agama, miwah nganutin sitan désa hinucap.
- ca. Krama désa nūrwwa, marēp, wēnang polih babagian layuban aci-aci salwiripun, twas-twasan, miwah sawosan sané patut katiba ring krama désa.
- da. Mapawangkid, ñaluk, tan tēdun maayahan, yogya saking panglokikan kalih palugrahan Prajuru Désa.

Palēt 2

Indik Prajuru Désa Pakraman Sanggêm

Pawos 8

Désa Pakraman Sanggêm puniki, kahēmong antuk prajuru désa:

- ha. Kliang Banḍhésa;
- na. Pamadén Kliang Banḍhésa.

- ១) ឆ័រលិលេបកាភិសាភិ
- ២) មហាឆ័រលិលេបកាភិសាភិ
- ៣) ឆ័រលិលេបកាភិសាភិ

បទបាសា

១) មហាឆ័រលិលេបកាភិសាភិ
ឆ័រលិលេបកាភិសាភិ

២) មហាឆ័រលិលេបកាភិសាភិ
ឆ័រលិលេបកាភិសាភិ

៣) មហាឆ័រលិលេបកាភិសាភិ
ឆ័រលិលេបកាភិសាភិ

៤) មហាឆ័រលិលេបកាភិសាភិ
ឆ័រលិលេបកាភិសាភិ

៥) មហាឆ័រលិលេបកាភិសាភិ
ឆ័រលិលេបកាភិសាភិ

៦) មហាឆ័រលិលេបកាភិសាភិ
ឆ័រលិលេបកាភិសាភិ

៧) មហាឆ័រលិលេបកាភិសាភិ
ឆ័រលិលេបកាភិសាភិ

៨) មហាឆ័រលិលេបកាភិសាភិ
ឆ័រលិលេបកាភិសាភិ

៩) មហាឆ័រលិលេបកាភិសាភិ
ឆ័រលិលេបកាភិសាភិ

១០) មហាឆ័រលិលេបកាភិសាភិ
ឆ័រលិលេបកាភិសាភិ

១១) មហាឆ័រលិលេបកាភិសាភិ
ឆ័រលិលេបកាភិសាភិ

Swadharmmaning Prajuru Désa :

1. Midabdabin désa, krama désa, pacang ngupadi kajagaddhitan sakala niskala, maka darśana Awig-awig désa, paswaran désa, pamutus pararēm désa, nganutin śāstra agama Hindu minakadi ugēr-ugēr Nagara.
2. Ngarañcana salwiring sané ñandang pacang wangunang, sané patut hayum, manut lokika désa kâla patra. Sané mabuwat, mangda kasiddhan polin palugrahan guru wiséša.
3. Mamawosin salwiring wyawahara sané wētu sajroning désa pakraman Sanggem, niwakang tatimbang, utawi pamutus babawos sané yogya kaputusan sajroning désa pakraman. Yan tan kasiddhan kabawosan ring désa, prajuru désa mituduhang mangda ngaturang ring guru wiséša mangda kabawosan.
4. Mratyakṣa, nulingayang saparipolah prajuru désa, lwiré: Kliyang beñjar pakraman utawi paputusan, kliyang subak, kliyang Pura Dalēm, Pamangku Désa, miwah Dalēm, minakadi sané sawosan sané wéntèn sajroning wawēngkon Désa Pakraman Sanggēm.
5. Midabdabin salwiring pamarggin haci-haci ring Désa Pakraman Sanggēm, talēr nulingayang krama désa indiké ngalakṣanayang Pañca-yajña.
6. Prajuru désa wēnang ñanggra salwiring pituduh, minakadi saraja karyya saking guru wiséša, wērat utawi ringan, sané yogya katiwak ring Désa Pakraman.
7. Ñanggra saraja karyya ri tatkâla kâryya Agung ring Pura Basakih, salwiré sané patut ñandang pacang rawuh ka désa Pakraman.
8. Pinaka dutta pacang matēmuwang babawos ring sang sapisira hugi, yan painedikan punika kapinēh ñandang pacang margginin.
9. Wēnang ngawanungunang langlang Désa, sané patut ngalanglangin sarāja karyyan désa, nulinga katrēptyan sawawēngkon Désa Pakraman Sanggēm.
10. Prajuru Désa patut mawintén majaya-jaya ring Pura Patēmon. Déwaśa pawintēnan manut pamutus pasamuhan Désa ri tatkâla ngadēgang Prajuru Désa inucap. -

Pawos 11

Phalapékšaning Prajuru Désa:

1. Wēnang polih tuwas-tuwasan.
2. Wēnang polih apahēmpatan saking hupon-hupon tanah labha Pura Patēmon utawi tanah tēgal wiyadin carik druwèn désa, minakadi pasolasan artha bhraṇa piolih-olih guna kayan désa sané ngarañjing ka Désa Pakraman Sanggēm saking rahayu.
3. Miwah sané sawosan manut pamutus paruman utawi pasamuhan Désa.

Pawos 12

Prajuru Désa, kagēntosin utawi husan, majalaran antuk :

1. Séda;
2. Mabukti sungkan rahat tur suwé.
3. Mapinunas sangkaning rahayu, sasampun polih lugraha saking pasamuhan désa.
4. Majalaran tutug sēngkēr pangadégé.
5. Sangkaning kahusanang antuk Paruman utawi pasamuhan Désa.

Palēt 3

Indik Sangkēpan utawi Paruman, miwah Pasamuhan

Pawos 13

Munggwing sangkēpan utawi paruman, minakadi Pasamuhan, sajroning wawēngkon Désa Pakraman Sanggēm, kadi ring sor puniki:

1. Sangkēpan Bañjar Sanggēm kawéntēnang nuju Buda Kliwon. Sangkēpan Pamakšan Pura sané kahēmponin antuk désa kawéntēnang nuju rahina Sukra Wagé. Sangkēpan utawi paruman Désa dados magēnah ring Pura Patēmon, Balé

Agung, wantilan désa, wiyadin genah sowosun, sunnggel dina Anggur Kasih, yun tun kasiadham rahina punika, wéwang ringkadang apunutan, tégés ipun malih limang rahina saking dina pasangképané. Dados tulér padgatakila maout sakabwatan, patut nganggén arahan.

2. Sengképan Prajura Désa Pakraman Sanggalu:

ha. Sané patut nédunin sengképan utawi paruman punika, kliyung-kliyung Para Dalém, kliyung-kliyung bujur, kliyung-kliyung subak, Pamangka Désa, minakadi sang supasira ingi sané kabuwatang untuk prajura Désa.

na. Muka munggaluning mababwosun sajroning sengképan utawi paruman, munggeh Kliyung Bapdhésa, wiyadin salah saminggal prajura Désa sokag palngrahan Kliyung Bapdhésa.

ca. Pamuksan Para, sékèha-sékèha sowosun, sané wéntèn sajroning Désa Pakraman Sanggalu, tun kalagra ngawéntèning sengképan, kalinang dina pasangképan Désa, yun pradé wéntèn mamurug, ngawéntèning sengképan kila dina sengképan Désa, yoga sengképan sékèha hinucap kawangdèyang.

3. Pasumuhan Désa:

Sang yoga nédunin Pasumuhan Désa punika, pingajeng sang patut saréng sajroning sengképan désa, marwéwéh kruta désa marép makasami, minakadi sang supasira sané kabuwatang, maout pangundang wiyadin panuhur Prajura Désa.

ha. Pasumuhan punika kawéntèning pinuh ser ngalih ténwang, mungging dina minakadi genah pasumuhan punika, ngumutng Désa Kila Patra, ma wit saking pamutus babwos sengképan utawi paruman Désa.

na. Pasumuhan dados kawéntèning padgatakila, maout wérat wirasné sané pacang kabuwosung, ma wit saking pamutus babwos pararéman sajroning sengképan Désa.

4. Sangkëpan bañjar, pamaksan pura, sèkèha subak, sèkèha-sèkèha sawosan sané wéntèn sajroning Désa Pakraman Sanggém kawéntenang manut awig-awig, paswaran ñané sowang-sowang, nanging hugi mangda pungkuran ring sangkëpan Désa.

Pawos 14

Tata kramaning sangkëpan utawi paruman, miwah Pasamuhan:

1. Sayä patut makta pasayaan, tégëp hétéh-étéh pasayaan salwir ipun, minakadi haturan canang panaracak, saha paségèh.
2. Yan kapatut pacang nganggén babantèn sakabwatan, prajuru Désa, yogya mituduhang mangda cumawis, saha ñuksrahang padagingan ring sang kapituduh makaryya babantèn ika.
3. Sayä wënanang nêpèk têngëran ping kalih:
 - ha. Kaprathama, sadurung ngawit upacara utawi mâturan, pinaka pakéling mangda gèlis carëm.
 - na. Sasampun carëm, ngraris haturan punika kahantëbang, mabriyuk muspa sarëng sami kantos puput.
 - ca. Ka ping kalih, swaran têngëran maka cihna sangkëpané sampun ngawit.
4. Babawosan sajroning sangkëpan wiyadin pasamuhan, hugi ngupadi karahayon jagat, minakadi ngarajëgang kamuruban Sang Hyang Widhi, majalaran bhawa lakṣaṇa manut catur drëṣṭa lwir ipun : désa drëṣṭa, loka drëṣṭa, kuna drëṣṭa, miwah śâstra drëṣṭa.
5. Yan wéntèn sinalih tunggal krama ngatëngahang babawos, jroning sangkëpan, yogya kadamyakang. Yan ñandang bawosin, yogya rinawosan. Yan tan ñandang bawosin, hantukang ring sang ngamimitin.
6. Sané kinucap pamutus babawos, wiyadin paswara jroning sangkëpan, paruman minakadi pasamuhan, yan briyuk sapanggul hanut sang ñangkëpin, yan tan sapunika, asing akéhan wënanang turut manut panglokika. Pamutus babawos yogya kalëkitayang, kalakṣaṇayang manut hanggëran ipun.

7. Yan tan puput babawosé sajroning sangkēpan kantos ping tiga sangkēpané, patut katēngahang ka jroning Pasamuhan, pamutus babawos sajroning pasamuhan pinaka pamutus pamēkas.
8. Sangkēpan punika kabawos sampun puput, yan sampun nimbalang pagilih sayā hurak, saha sampun mabacak.-

Palēt 4

Indik Kukul

Pawos 15

1. Sajroning wawēngkon Désa Pakraman Sanggēm, wéntēn babacakan kukul, kadi ring sor puniki:
 - ha. Kukul Désa kabawos Tētēg-agung;
 - na. Kukul Pura, kabawos kukul pamakṣan;
 - ca. Kukul bañjar;
 - ra. Kukul sēkēha-sēkēha sawosan.
2. Munggwing swaran kukul punika mangda mabhina-bhinayan, sawiji sowang, manut sor singgih. Yan wéntēn swaran kukul patēh, karun wiyadin sawēr, mangda kapastika salah sawiji antuk sang madruwé.
3. Nēpēk kukul manut Tri Brata Sandhi: dharmma, śima, lakṣaṇa. Tēgēs ipun :
 - ha. Dharmma : swaran kukul maka cihna wiyadin tatēngēr upacāra Agama wiyadin yajña.
 - na. Śima: swaran kukul maka cihna wiyadin tatēngēr Pañca-bhaya.
 - ca. Lakṣaṇa : swaran kukul maka cihna wiyadin tatēngēr patēdunan.
4. Indik tatēpēkan kukul manut pasobhaya, kuna drēṣṭa , minakadi paswara.
5. Hunggwan nēpēk Kukul:

២៧ មន្ត្រីប្រឹក្សានាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការ ១៧៧ ត្រូវតែមានបទពិសោធន៍យ៉ាងហោចណាស់ ១០ ឆ្នាំ ក្នុងការងារប្រតិបត្តិការ ១៧៧ មុននឹងត្រូវតែងតាំងឱ្យទៅបម្រើការងារ ១៧៧ បាន។

២៨ មន្ត្រីប្រឹក្សានាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការ ១៧៧ ត្រូវតែមានបទពិសោធន៍យ៉ាងហោចណាស់ ១០ ឆ្នាំ ក្នុងការងារប្រតិបត្តិការ ១៧៧ មុននឹងត្រូវតែងតាំងឱ្យទៅបម្រើការងារ ១៧៧ បាន។

២៩ មន្ត្រីប្រឹក្សានាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការ ១៧៧ ត្រូវតែមានបទពិសោធន៍យ៉ាងហោចណាស់ ១០ ឆ្នាំ ក្នុងការងារប្រតិបត្តិការ ១៧៧ មុននឹងត្រូវតែងតាំងឱ្យទៅបម្រើការងារ ១៧៧ បាន។

៣០ មន្ត្រីប្រឹក្សានាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការ ១៧៧ ត្រូវតែមានបទពិសោធន៍យ៉ាងហោចណាស់ ១០ ឆ្នាំ ក្នុងការងារប្រតិបត្តិការ ១៧៧ មុននឹងត្រូវតែងតាំងឱ្យទៅបម្រើការងារ ១៧៧ បាន។

៣១ មន្ត្រីប្រឹក្សានាយកដ្ឋានប្រតិបត្តិការ ១៧៧ ត្រូវតែមានបទពិសោធន៍យ៉ាងហោចណាស់ ១០ ឆ្នាំ ក្នុងការងារប្រតិបត្តិការ ១៧៧ មុននឹងត្រូវតែងតាំងឱ្យទៅបម្រើការងារ ១៧៧ បាន។

បញ្ជី ១១

បញ្ជី ១២

បញ្ជី ១៣

សម្រាប់ប្រើប្រាស់ប្រតិបត្តិការ ១៧៧

៣២ ប្រតិបត្តិការ ១៧៧

៣៣ ប្រតិបត្តិការ ១៧៧

៣៤ ប្រតិបត្តិការ ១៧៧

៣៥ ប្រតិបត្តិការ ១៧៧

- ha. Yan népèk kulkul taténgér patédunan, lungi kulkul sané kabawané antuk
sekéba, krama, sané pacang tédun, katépek antuk sang patut ngawiwénang.
- na. Yan népèk kulkul taténgér Patéka-bhaya, wénaung saminggawé-bhaya
asing nampèk gémbé. Wénaung katépek antuk sang tédun nunggal sang
punika, minakadi saking patuduh sang ngawiwénang.
- ca. Yan népèk kulkul taténgér upacara Agama, Déwa yajña, Manu yajña,
mānuṣa yajña, pitra yajña, wénaung kulkul sané wénaung sang swara-swarang
gémbé upacara. Yan hilang kulkul sawosan patut wénaung jalingkasan sang
ngawiwénang.
- ra. Yan kälauing ngalungayang Bhajera, mbudhak Bhajera, Bhajera swara
kabéh, kälauing pacatuwan Déwa, sami kulkulé sajroning Déwa tédun
swarayang, tatépekan manut krama.
- ka. Yan wéntén sinalih tunggal mamurug, népèk kulkul sané manut krama, yoga
kabawosan antuk Prajuru Déwa, katiwakan panglokika, saka panitandha
manut paowara.

Palit 5

Padruwéyan Déwa Pakraman Sanggém

Pawos 16

Sané kadruwé antuk Déwa Pakraman Sanggém, iwaré :

1. Pura Kabhyangan Déwa:

ha. Pura Patémón, Pura Kali Sugih, Pura Gunung Lèbar, Pura Dalem Desa
Pakraman Sanggém.

na. Pura-pura sawosan iwaré: Pura Mac Sugih, Pura Gunung Tègèh, Pura Dalem
Pangkung, Pura Pasèk Déwa.

2. Palémahan sané kabanggén karang pomahan, niwaré tédun karang.

3. Palémahan sané kaanggén sétra pakraman, miwah sétra pangilang-ilungun.
4. Palémahan sané kaanggén marggi, rorong-rorong, busang tlabah, sajroning Désa Pakraman Sanggém.
5. Bahjar pakraman sané wéntén sajroning désa Pakraman Sanggém.
6. Pasar désa Pakraman, karang subung, sané wéntén sajroning Désa Pakraman Sanggém.
7. Tanah palabha Pura manut lékitan tanah punika.
8. Sakañcan kalébutan toya, toya anakan, tihisan, sané dados kaanggén pusuciyun Bhatára, sané dados kaanggén béji, miwah kasahud antuk krama désa, sané dados tantan ka Désa Pakraman, sami kadrowé antuk Désa Pakraman Sanggém.
9. Lémbaga Perkréditan Désa Pakraman Sanggém.
10. Gong abarung.

Pawos 17

Pilih-olihan Désa Pakraman Sanggém :

- ha. Pamupon tanah palabha Pura.
- na. Paturunan, pamopog, panahub, pakénin-kénin pakarya, dadandan krama désa.
- ca. Haturan, dana, puniya.
- ra. Pilih-olih Lémbaga Perkréditan Désa Sanggém.
- ka. Pilih-olih saking usaha, guna kayan krama désa, minukadi sewesun saking patut rahayu.

Palét 6

L a l u p u t a n

Pawos 18

1. Luput rarampén, punika matègès tan këni rarampén, ri tatkâla aci-aci-salwiré, sané dados hêmponan krama désa sarèng sami.
2. Sané luput rarampén, lwiré :
 - ha. Prajuru Désa.
 - na. Pamangku Désa.
 - ca. Sang sapisira hugi sané kapinèh antuk Désa patut ñandang polih laluputan, manut paswara.

Palét 7

Dadoşan Patèdunan

Pawos 19

Pamidañdha wiyadin dadoşan patèdunan, sangkèpan, tédun makaryya miwah sané sawosan, nganutang sukrèta sowang-sowang, lwiré:

1. Yan prajuru désa madruwé patèdunané, yogya nganggén sukrètan désa, sané kagaduh antuk prajuru désa, dadoşan ngarañjing ka désa.
2. Yan babañjaran madruwé patèdunané, yogya nganggé hugër sukrètan bañjar sowang-sowang sané sampun kagaduh antuk bañjar punika. Dadoşané ngarañjing ka bañjar.
3. Yan subak maduwé patèdunané, yogya nganggén hugër sukrètan subak, sané sampun kagaduh antuk subak sowang-sowang, dadoşané ngarañjing ka subak.

4. Yan sĕkĕha-sĕkĕha sawosan madruwé patĕdunané, yogya nganggén hugĕr sĕkĕha sowang-sowang, dadoṣané ngarañjing ka sĕkĕha.
5. Yan wĕntĕn krama sinalih tunggal tan tinut ring tatĕpasan miwah dadoṣan punika, wĕnang babawosé katĕngahang ka désa, prajuru Désa yogya mamawosin.

Palĕt 8

Indik Bhaya

Pawos 20

1. Sané kinucap Pañca-bhaya, lwir ipun: Jiwa bhaya, aghni bhaya, toya bhaya, artha bhaya, bhayu bhaya.
2. Salwiring bhaya wĕnang gégĕrang antuk swaran kulkul.
3. Sang sapasira hugi krama désa sané manggihin, wyadin huning ring panangkaning bhaya, ring kang katibén bhaya, wĕnang ngégĕrang nĕpĕk kulkul manut indik kakulkulan bhaya, raris damyakang ring wādésa.
4. Ri kâla wĕntĕn swaran kulkul bulus tatĕngĕr bhaya, krama désa patut yatna, sayaga, saha srĕgĕp ngamong prabot wiyadin gagawan sowang-sowang.
5. Yan sampun tatas ring bhaya punika, krama désa patut matatulung nambakin, wiyadin ngamĕsĕhin bhaya punika, manut hunggwan, kalih manut patuduh sang yogya ngawiwĕnangang.
6. Sang sapasira hugi tan kawaśa majarah ri kâlaning désa, krama désa, katibén bhaya. Yan wĕntĕn sinalih tunggal kacirĕnan mamurug, yogya katĕngahang ka désa, wiyadin katur ring sang amawa bhumi, mangda kabawosan.
7. Yan pinganan bhaya punika sampun kapinĕh nahnah, tan pacang ñĕngkalén, wĕnang kacihnayang antuk swaran kulkul lambat atuludan, wiyadin pasiyar saking sang ngawiwĕnangang.

Palët 9

Indik Rarampagan

Pawos 21

Sané wënanng rampag, pacang anggën ritatkāla aci-aci Ngusaba, Tabuh Gëntuh, Iwiré: raramon ron busung, sahang, kělapa, pisang, gësing, minakadi sané sawosan. Hunggwan kalih pidabdab ngarampag, mungguh sajroning paswaran Désa Pakraman Sanggëm.

Palët 10

Pañanggran Bañjar, Krama Désa

Pawos 22

1. Saraja karyyan Bañjar kasanggra antuk krama bañjar kahunadikayang antuk kliyang bañjar.
2. Saraja kâryyan désa, kasanggra antuk krama désa, kahunadikayang antuk Prajuru Désa, karombo antuk kliyang-kliyang bañjar.

CATURTA SARGGAH

SUKRĒTA TATA PALĒMAHAN

Palët 1

Indik Tëgal, Bangkët, lan Karang.

Pawos 23

1. Palëmahan Désa Pakraman Sanggëm, mahugër antuk Tri-mañdhala, Iwiré :
ha. Uthama mañdhala : palëmahan sané kaanggën karang pura, wiyadin paryangan.

- na. Madhya maṇḍhala: palēmahan sané kaanggén karang pomahan, gēnah wawangunan, sakadi: bañjar, sēkojah, kantor, klinik, miwah sané sawosan.
- ca. Niṣṭa maṇḍhala, palēmahan sané kaanggén sétra, marggi, rurung, tlabah, papunduk, tulak tanggul, miwah sané sawosan. Sahanan palēmahan sané wéntèn ring wawēngkon Désa Pakraman Sanggèni, yogya mangda madruwé babalēdan wiyadin watēs sané pasti.
2. Sahanan palēmahan punika, hugi mangda madruwé marggi, rurung, papunduk sané dados hēntasin.
 3. Yan wéntèn pakarangan pura, pomahan, tēgal, carik, miwah palēmahan sawosan kabēbēng tan madruwé marggi, rurung, miwah papunduk, sang madruwé patut ngatēngahang babawosé ka Désa. Prajuru Désa yogya nēgdēg, ngutsabayang mangda polih marggi malarapan sami suka. Yan patut matumbas, manut pangarggan tanah sané kamanggēhang antuk sang mawâ rât, sami katabur antuk sang mamuwatang.
 4. Yan désa pacang ngalinggahang marggi, rurung, minakadi makaryya marggi, rurung désa, saking sampun hingkup paswaran Désa kalih sang madruwé tanahé, yan nganggén tēgal, carik, miwah palēmahan sawosan, wēnang tan nabur pangarggan tanah punika. Nanghing yan madaging tatanduran, papayon, wawangunan salwiré, désa patut ngicchén prabéya agung alit manut pamutus parēmbug Désa kâla punika.
 5. Sahananing karang pomahan hugi mangda masēngkēr. Pidabdab nēngkēr, magalēng ka dulu. Pañēngkēr sané sisi kangin, miwah sisi kalér, patut kakaryyanin antuk sang ngēnahin karang punika. Sajaba karang ngēlé, wiyadin lingkēhin rurung, palēmahan suwung.
 6. Sang sapasira hugi ngēnahin karang tēgēhan, patut naku, tēgēhé asukat natah dangsah, sané tēbēnan, wēnang nūsumin tēmbok.
 7. Tēlajakan karang patut kapiyara antuk sang ngēnahin karang punika sowang-sowang, mangda mapikēnoh tur kantèn hasri.

8. Yan wéntěn sinalih tunggal ñadya ñalékšék wiyadin ngaléklék babalédan salwiring babalédan wiyadin wawatésan, lwiré: babalédan wiyadin watés pura, karang pomahan, carik, tégal, sétra, tlabah, jlingjing, margi, rurung, papunduk, miwah sané sawosan, yogya katiwakan dañdha manut wérat ringan kahirwangané, saha ngantukang, mahayu sané kasalékšék wiyadin kaléklék, kalih mryascitta sakabwatan sané ñandang katibanan pañangaskara.
9. Yan hana sinalih tunggal ngalétéhin, ngarucakim, ngarobédin, ngararabin, palémahan liwaring pomahan padruwéyan ñané, lwiré: ngutang luu, bangkaan, miwah salwir ipun, ñorongang babañon, yogya katiwakan dañdha gung artha manut paswara, tur mahayu sané kalétéhan, karucakan, karobédan, raraban hinucap ring hajéng, saha prayaścitta sané ñandang keni pañangaskara.
10. Yan wéntěn anak ngénahin palémahan sajroning wawéngkon désa Pakraman Sanggém, tan tinut makrama désa nganutin Awig-awig miwah paswaran Désa, tan kalugra nganggén salwiring padruwéyan désa, tan kalugra ngalakṣanayang Pañca-yajña sajroning désa Sanggém. Yan tékaning kapatiyon dados sahubang utawi pēñdhēm ring sétra pangilang-ilangan. Tan polih pañanggran krama bañjar minakadi pañanggran Désa.
11. Yan wéntěn anak tan ma Agama Hindu ngénahin palémahan sajroning Désa Pakraman Sanggém, patut nganutin Paswaran Désa Pakraman Sanggém.

Palēt 2

Indik Kakayonan

Pawos 24

1. Tan kalugra nēbtēb, ngarēbah, wit-witan salwir ipun, ring pālasan, patégalan, habing, tangkid, miwah gēnahé sawosan sané kakēkēr antuk désa. Yan wéntěn sinalih tunggal mamurug, katiwakan dañdha manut lokika, manut paswara, tur taru sané karēbah mantuk ka désa.

2. Salwiring wit-witan sané sampun kacirénan wiyadin kasawénin antuk Désa, pacang manggé mapawangun ring Désa, lwiré: majagawu, cénana, cémpaka, pradéne punika karébah antuk sang madruwé, yogya sang madruwé katiwakan dandha, manut lokika, manut paswara, taru wiyadin wit-witan sané karébah mantuk ka Désa, wiyadin ngétang pangaruga.
3. Yan wéntèn wit-witan wiyadin kakayonan ngungkulin palémahan anak sawos, sané ngawinang tiyéb, tumpyas, ngarobédin, asing kungkulan wénang ngatengahang ka désa, prajuru désa maritétés saha mituduhang sang madruwé mangda ngracap, nébtéb, wiyadin ngarébah. Yan kantos ping tiga pituduh désané tan kalingu, wénang katiwakan dandha sang anikél tuduh, gung artha manut paswara. Kakayonan punika prasiddha karébah antuk Désa picuñdhang.
4. Taném tuwuh jroning karang pomahan, tan kalugra tégéh ipun lintangan ring jan palit solas, wiyadin limang métér. Bungkil ipun adépa agung, wiyadin kalih métér téngah, saking pañngkéré ngajrowang. Yan mamurug, wéntèn raris ngatengahang ka désa, yogya sang madruwé katiwakan dandha gung artha manut paswara, saha ngarébah, sajroning tigang rahina saking pamuput babawosé.
5. Kakayonan jroning karang pomahan hugi mapyara mangda tan ngalētélit, ngarobédin, mamayén karang sawosan, saking akah kantos dawun ipun. Yau wéntèn mamurug, tan tulinga ring kakayonan duwé, wéntèn ngatengahang kadésa, prajuru désa yogya maritétés, saha nēpasin manut panglokika kalih paswaran désa.
6. Yan wéntèn wit taru mēntik kantos agēng ring babalédan, watēs, salwiring babalédan 'mwan watēs, wéntèn ngatengahang ka désa, patut taru punika karébah, raris pinara tiga, apahtigayan mantuk ka Désa, sang madruwé babalédan apahtigayan sowang-sowang.
7. Yan wéntèn sinalih tunggal nundungin taném tuwuh, kakayonan, sané kaswatah pacang mamayén, wénang kabawosang ring sang madruwé. Yan hakas sang madruwé, yogya katengahang ka désa. Prajuru Désa nēgdég tanēni tuwuh wiyadin kakayonan punika. Yan manut panglokikan prajuru désa yogya

tundungin, talēr hakas sang madruwé, patut sēpat gantungin. Yan jati kadi pañwatahé, yogya sajroning tigang dina, karēbah picundhangan. Sang madruwé katiwakan daḡdha gung artha manut paswara, doṡané anikēl tuduh. Yan tan yukti kadi pañwatahé, sang ngatēngahang katiwakan daḡdha gung artha manut paswara, doṡané angadakakēn nora, tanēm uwuh wiyadin kakayonan punika tan karēbah.

8. Yan wéntēn sinalih tunggal ñadya nandur pijēr, turus, salwiring tanēm tuwuh wiyadin kakayonan sané pacang dados agēng, nēsēk ring babalēdan, ring watēs, papunduk, hugi mangda masupékṡa ring Prajuru Désa, kalih ring pañanding sowang-sowang. Yan tan kalugra, tan kapisukayang, pradéné talēr kapurug, yogya sang mamurug katiwakan daḡdha gung artha manut paswara, tur ngamadēmang tatanduranné.
9. Yan wéntēn krama nandur pijēr, cēngkéh, salak, poh, bulwan, durén, wani, miwah sapanunggilan ipun, sané tuwuh ipun pañjang ring tēgal sasakapan, hugi mangda makaryya pasobaya ring sang madruwé tēgal hinucap. Yan durung pinganan mawoh tatanduran punika, durung nahēn ngalapin woh ipun, durung manut pacang rēbah raris kajabutan, yogya sang madruwé tēgal nahur pañjala sa wit- sa wit, gung artha manut paswara, wiyadin pasobhaya.
10. Sang sapa sira hugi ñakap tēgal, tan kawaṡa ngarēbah tanēm tuwuh sané dados anggēn lakar wawangunan, yan tan polih lugra saking sang madruwé tēgal punika.

Palēt 3

Indik wawangunan

Pawos 25

1. Sang sapisira hugi krama désa, sawawēngkon Désa Pakraman Sanggēm, yan pacang ngawangun pañēngkēr karang pomahan, patut masupékṡa ring pañandingé. Yan tan radin, yogya nunas dēgdēgan ring Prajuru Désa. Prajuru Désa nēgdēg saduhajēng sang mawiwara.

- 1. [Faint handwritten text]
- 2. [Faint handwritten text]
- 3. [Faint handwritten text]
- 4. [Faint handwritten text]
- 5. [Faint handwritten text]
- 6. [Faint handwritten text]
- 7. [Faint handwritten text]
- 8. [Faint handwritten text]
- 9. [Faint handwritten text]
- 10. [Faint handwritten text]

2. Wawangunan ring palémahan pécak carik, tégal, palémahan jurung, sané sampun masanggah pawan, palémahan punika prasiddha kabawos karang pomahan, dwaning sampun katiwakan pangupakāran karang. Awanan patut madruwé maring bétéh ka marggi agung, nikat dados pacang ngalintangang papaga, dwaning tau kagatut ngalintangang sawa ring carik miwah tégal. Yan wéntén mamurug, yoga prajuru Désa miwakan tatépasan, mangda sang mamurug mrayascitta palémahan binucap sané kalintangui.
3. Yan tau masanggah pangfuluning karang, kabawos akakubon. Tau yoga gēnah agraksa sawa. Yan wéntén mamurug, yoga katiwakan pamidandha mangda mrayascitta palémahan punika.
4. Yan wéntén anilih tunggal sang sipasira hugi, pacang ngawangun wawangunan gēnah ngalaksanayang upacara Agama, Swire: Pura, Masjid, Géréja, Wihara, miwah sané sawosan, hugi mangda wéntén lēkita palugrahan Prajuru Désa, kalih lēkita palugrahan Guru Wisésa. Yan wéntén mamurug kadi kinucap ring hajēng, kabawos tau siddha karya, tau wēnung anggēnēn, tur wawangunan punika yoga wangdhyang.
5. Wawangunan jroning karang pomahan, hugi ngawutin tri-mandhala. Uthara mandhala, sangga pangfuluning karang. Madya mandhala, pagēnahan mapumahan. Nista mandhala, nguru lēbuh, jabayan.
6. Tau wēnung ngungkulang capcapan wawangunan ka jroning karang pomahan sawosan tau druwé. Yan wéntén mamurug, wéntén ngatēngahang ka désa, yoga prajuru désa nēgtag, saha dipat gantungin. Yan jati lintang, sajroning sēlahé ruhna saking puput babawosé mangda sampun kapastika.
7. Tau wēnung nganggēn tēmbok unah wiyadin tēmbok pañengkēr tau druwé. Wēnung ya kasambatsura antuk sang madruwé. Yan hakas tur mamurug sang kasambatsura, yoga katēngahang ka désa, kabawosan antuk Prajuru Désa.
8. Sang sipasira hugi pacang mapawangun nēpi ring marggi agung, nēpi ring maring désa, yoga wéntén lēkita palugrahan saking Prajuru Désa, wiyadin lēkita palugrahan sing anawa cit. Yan tau pilih lēkita palugrahan, padgatakāla

wawangunan punika dados katundungan tan ngétang prabéyan tatundungan.

2. Sang sapasira hugi krama désa ngawéngku karang pomahan, yogya hurati miyara kahasriyan lébuh pakaranganya, rucung pentasan pinih sor asukat karangnya ngalajur.

Patét 4

Indik Wawalungan

Pawos 26

1. Sané kinucap wawalungan, sakañean buron suku-pat sané ñadya kapyara, sakadi, bawi, banténg, kambing, kébo, misa, jaran, miwah sapanunggilan ipun. Talér waték makampid, sané ñadya kapyara, sakadi, ayam, itik, hangsa, dolong, miwah sabacakan ipun.
2. Sang sapasira hugi krama désa sané miyara wawalungan suku pat, sajaba hasu, tan wénang ngalumar. Sané patut matlusuk, mangda matlusuk. Sané tan petut matlusuk, mangda matégul bawong. Sané patut maglogor, makandang, hugi mangda maglogor wiyadin makandang. Mangda tan ngarucakin, ngalétéhin palémahan tani druwé, miwah mamayèn krama désa, jana pada. Yan hasu mangda mabélat, lwiré makalung bawong, maka cihna wéntén sané miyara.
3. Sang sapasira hugi krama désa, miyara waték suku kalih, waték makampid, yatnain hugi, mangda tan bangét ngarucakin, ngalétéhin, palémahan, pomahan, tatanduran druwén anak sawos.
4. Tan wénang ngangonang, nēgulang, hingon-ingon ubuh-ubuhan, ring palémahan tan druwé, minakadi tan sasakapan druwé, yan tan kapisukayang. Sang madruwé palémahan, prajuru désa, langlang désa, kliyang-kliyang, asing mamanggihin, wénang ñambatsara sang madruwé wawalungan ika. Yan hakas sang kasambatsara, wawalungan ika wénang taban. Prajurit désa yogya niwakang pamidañdha, manut lokika, gung artha manut paswara.

5. Tan wĕnang ngangonang, nĕgulang ubuh-ubuhan, ring palĕmahan karang pura, kahyangan salwir ipun, minakadi sĕtra, rurung, papunduk, marggi, tlajakan, palĕmahan sanĕ kapingitang, karang suhung, miwah sabacakan ipun. Yan wĕntĕn mamurug, sang madruwĕ palĕmahan, langlang dĕsa, kliyang-kliyang bañjar, prajuru dĕsa sinalih tunggal, asing mamanggihin, wĕnang ñambatsara, saha naban wawalungan ika. Katĕngahang ka dĕsa, katiwakan dañdha gung artha manut paswara, saha mahayu yan wĕntĕn karusak, tur mirayaścitta palĕmahan ika sanĕ ñandang prayaścita manut panglokika.
6. Yan wĕntĕn maubuh-ubuhan sajroning karang pomahan, hugi tlajan miratyakšayang kandang ipun, mangda tan ngawĕtuwang bhaya, panugkan. Talĕr mangda hapik, guritĕn, sikša, mangda tan kantos ngalĕtĕhin, ngarobĕdin. crobo karang pomahan wiyadin palĕmahan pañandingĕ. Yan wĕntĕn mamurug, tan sikša ring hingon-ingon, miwah kandang ipun, wĕnang pañandingĕ ñambatsara, wĕnang katĕngahang ka Dĕsa, Prajuru Dĕsa nĕpasin. Wĕnang katiwakan dañdha manut panglokika kalih paswaran dĕsa.
7. Sang sapisira hugi krama dĕsa, ngawangunang kandang wawalungan, buwat adol atuku, yan kandang ayam, itik, miwah sapanunggilan ipun, buwat naluhang, miwah adol atuku, dagingan satus ukud. Yan kandang wawalungan suku pat, dagingan adasa ukud, sowang-soang, ika wĕnang jroning karang pomahan. Yan lintangan ring punika daging kandangĕ, tan wĕnang wangunang jroning karang pomahan, yoga kawangunang ring palĕmahan sanĕ mawanĕng sa sor ipun satus dĕpa saking palĕmahan karang pomahan, sĕkolah, kantor, pura kahyangan, minakadi gĕnah sanĕ kakĕkĕr wiyadin kapingitang antuk Dĕsa Pakraman Sanggĕm. Tur mangda maduwĕ lĕkita palugrahan saking sang amawa bhumi.
8. Yan wĕntĕn wawalungan ngarucakin, nga rug tatanduran, wĕnang-taban. Sang madruwĕ tatanduran ngatĕngahang ka dĕsa pramangkin, kabawosan antuk prajuru dĕsa, saha katiwakan dañdha manut lokika paswaran dĕsa.
9. Yan godĕl bantĕng, godĕl kĕbo, godĕl misa, durung matlusuk, godĕl jaran utawi babĕdag, kambing, miwah sabacakan ipun, durung hantĕs matĕgul, tan wĕnang

បន្តប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រសិក្សាស្រាវជ្រាវដែលបានប្រើប្រាស់មកហើយ ដើម្បីសម្រេចបាននូវលទ្ធផលដែលបានរៀបចំទុក។

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលស្រាវជ្រាវស្រុក ត្រូវតែមានភារកិច្ចប្រយោជន៍ដល់សិស្សស្រី និងសិស្សស្រីដែលមានស្ថានភាពក្រីក្រ ដោយផ្តល់នូវឱកាសសិក្សាស្រាវជ្រាវដល់សិស្សស្រី និងសិស្សស្រីដែលមានស្ថានភាពក្រីក្រ។

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលស្រាវជ្រាវស្រុក ត្រូវតែមានភារកិច្ចប្រយោជន៍ដល់សិស្សស្រី និងសិស្សស្រីដែលមានស្ថានភាពក្រីក្រ ដោយផ្តល់នូវឱកាសសិក្សាស្រាវជ្រាវដល់សិស្សស្រី និងសិស្សស្រីដែលមានស្ថានភាពក្រីក្រ។

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលស្រាវជ្រាវស្រុក ត្រូវតែមានភារកិច្ចប្រយោជន៍ដល់សិស្សស្រី និងសិស្សស្រីដែលមានស្ថានភាពក្រីក្រ ដោយផ្តល់នូវឱកាសសិក្សាស្រាវជ្រាវដល់សិស្សស្រី និងសិស្សស្រីដែលមានស្ថានភាពក្រីក្រ។

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលស្រាវជ្រាវស្រុក ត្រូវតែមានភារកិច្ចប្រយោជន៍ដល់សិស្សស្រី និងសិស្សស្រីដែលមានស្ថានភាពក្រីក្រ ដោយផ្តល់នូវឱកាសសិក្សាស្រាវជ្រាវដល់សិស្សស្រី និងសិស្សស្រីដែលមានស្ថានភាពក្រីក្រ។

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលស្រាវជ្រាវស្រុក ត្រូវតែមានភារកិច្ចប្រយោជន៍ដល់សិស្សស្រី និងសិស្សស្រីដែលមានស្ថានភាពក្រីក្រ ដោយផ្តល់នូវឱកាសសិក្សាស្រាវជ្រាវដល់សិស្សស្រី និងសិស្សស្រីដែលមានស្ថានភាពក្រីក្រ។

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលស្រាវជ្រាវស្រុក ត្រូវតែមានភារកិច្ចប្រយោជន៍ដល់សិស្សស្រី និងសិស្សស្រីដែលមានស្ថានភាពក្រីក្រ ដោយផ្តល់នូវឱកាសសិក្សាស្រាវជ្រាវដល់សិស្សស្រី និងសិស្សស្រីដែលមានស្ថានភាពក្រីក្រ។

- taban, yan tan ngajak himan ipun. Yogya salabarang ring sang madruwé.
10. Yan bébék, dolong, hangsa, ayam miwah sapanunggilan ipun, ngarucakin tanduran, talèr wènanng taban. Indiké naban, mangda masakxi, saha kasupéksayang ka désa pramangkin, prajuru désa yogya mamawosin, niwakang pamidapèdha manut panglokika.
 11. Yan wéntèn wawalungan ngèlèb, mamègat, ngarañjingin palémahan pura, kabiyangan, sètra, karang pomahan, miwah sané sawosan, lokikanèn juga. Yan tan ñadya ka lébang, tan yogya taban, wènanng salabarang ring sang madruwé. Yan ñadya ka lébang, wènanng taban, tur katèngahang ka désa.
 12. Sang sapisira hugi krama Désa Sanggêm tan kalugra ñorongang babañon lalètèh kandang wawalungan ka tlabah, jalingjing, sané wéntèn sajroning Désa Sanggêm. Yan wéntèn mamurug, katiwakan dañdha antuk désa gung artha manut lokika, saha paswaran désa. Tur sajroning pitung rahina saking pamuput babawosé, salantur ipun tan kari sorong lalètèh miwah babañon punika.
 13. Sang sapisira hugi ngarèrèh hulam ring tukadé, ring tlabahé, ring jalingjingé, miwah sahunggwaning hulam sajroning Désa Pakraman Sanggêm, tan wènanng nganggen tuba miwah listrik salwir ipun, tan wènanng ngarusak hèmpeñan, nguhukang tanuku, yan wéntèn mamurug, wènanng katiwakan dañdha gung artha manut lokika saha paswaran désa, tur mahayu sané karusakang.
 14. Tan kalugra mèdil, nulup, ñaring, minakadi salwiring pamargi pacang ngèjuk pakxi ring wawèngkon Désa Pakraman Sanggêm. Yan wéntèn mamurug, katiwakan dañdha gung artha manut pangargan bėras 50 kilogram kang sadiri.
 15. Sakañcan dadapñdhan, dadoñan, sané mungguh ring hajėng, sami mantuk ka désa Pakraman Sanggêm.

PAÑCAMA SARGGAH
SUKRĒTA TATA AGAMA

Palēt 1

Indik Déwa Yajña

Ka ping 1

Indik Kahyangan

Pawos 27

1. Pura Patēmōn, Pura Dalēm, miwah pura sané sawosan sané kadruwé antuk désa, kahēmponin antuk désa, indik pangaci-aci manut kuna drēṣṭa gagadhuhan kalih paswaran Désa Sanggēm.
2. Pura-pura, kahyangan, sané sawosan ring sané kinucap ring hayun, papayon kalih pangaci-aci kahēmponin antuk krama pamakṣan pura sané ñungsung Bhaṭāra ring pura kahyangan punika sowang-sowang.
3. Munggwing béji, papayon kalih pangaci-acinya, kahēmponin antuk krama désa.
4. Yan wéntēn karēcēhan, wicara, sajroning pamakṣan pura, béji, kahyangan, subak, sinalih tunggal, wēnang katēngahang ka désa, prajuru désa mamawosin, ñahsahang, nēpasin wicarané, mangda kasiddhan mawali landuh jatimula.
5. Tan wēnang nguwah nguwuhin wawilangan palinggih Bhaṭāra, sané sampun wéntēn ring pura kahyangan sowang-sowang, mangda kantun manggēh kadi kuna.
6. Yan wéntēn pura kahyangan sinalih tunggal, rēnēng pangaci-acinya, kantos kadaśa warṣan, yogya prajuru désa mamawosin, maritētēs, ngutsahayang mangda kasiddhan mawali kadi jatimula. Nānghing pradé tan kasiddhan, majalaran antuk panutus pasamuhan désa, prasiddha Désa ngawangunang pangupacāra mralīṇa Pura punika, mangda tan karañjingan kaumahin antuk Ki Bhuta Kubandha.

Kaping 2

Indik Pangaci-aci

Pawos 28

1. Indik pangaci-aci ring Pura Kahyangan sané wéntèn sajroning wawéngkon Désa Pakraman Sanggèn, kahanongin antuk krama désa, manut hémponan wiyadin panaksan sowang-sowang, sajaba sané kahémpon antuk krama désa sami. Sowang-sowang pura madruwé gagaduhan, pitaka lugèr pangaci-aci, miwah babautèn.
2. Sané yogyia muput haci-aci ring Pura Kahyangan sané kadruwé antuk Désa Pakraman Sanggèn, Ida Padandha sané katihur antuk krama, minakadi Pamangku Pura ring Pura hinucap.
3. Yan wéntèn sinalih tunggal pura durung madruwé pamangku, utawi pamangkiné kapyulang, dados nuhur sinalih tunggal pamangku Kahyangan Désa, pradé talèr tan nirsiddhayang dados nuhur pamangku sawosan manut sima sahunggwan-ungguan.
4. Pamangku désa, punika wantah pamangku Pura Patèmon, Pura Dalèm, sané wéntèn sajroning Désa Pakraman Sanggèn, kaduga ngantéb bantèn pangodul minakadi sané sawosan ring pura-pura sawawéngkon Désa Pakraman Sanggèn sané mamuwatang, talèr manut kawénangan Pamangku.
5. Ri tatkala Désa ngawangun karyya Tabuh géntih, Bhatira Turunikabéh, minakadi karyya agung sawosan, désa wénang harad pamangku-pamangku krayangan sakatabé, pacang ngarombo pamangku désa.

Pawos 29

1. Indik pangaci-aci ring pura Panrajau, Pahibon, Dadya, punika kahanongin antuk krama désa sajroning sèkèha dadya, panrajau, manut sima drèstanya sowang, tan singsal ring ucaping sastra Agama Hindu.

2. Ri taikāla Bhaṭāra turun kabéh, makiyis, pahibon, dadya, sarēng ngalungayang bhaṭāra.

Pawos 30

1. Béji punika kahaci-hacinin antuk krama désa. Dina pangodal kalih babantēn, manut drēṣṭa.
2. Yan wētēn sinalih tunggal béji tan kahaci-acinin, toyan ipun tan yogya anggēn saḍhana makāryya sarwwa suci.

Pawos 32

1. Aci-aci, piodhalan, usabha, pasēgēh ring Kahyangan Désa, Iwiré:
 - ha. Pura Patēmon miwah Pura Kali Sugih, Pura Mas Sugih, Pura Gunung Tēgēli, Pura Dauh Pangkung, Pura Pasēk Désa, usabha kala pūṇamaning śasih Kadaśa, piodalan kala Soma Umanis Taulu. Pasēgēh napkala Kajēng Kliwon śasih Kapitu, Mañca Sata, pasēgēh sanunggil Kajēng Kliwon.
 - na. Pura Dalēm miwah Prajapati ri kāla dina Buda Wagé Wuku Kēlawu pasēgēh ring tilēmīng śasih Kawulu, mabayang-bayang godél.
2. Aci-aci kasanggara antuk Krama Désa, krama pura utawi pamakṣan pura sowang-sowang.
3. Lurwiring babantēn, minakadi hééd upacāra, manut gagaduhan drēṣṭa kuna sowang-sowang pura.
4. Padagingan pacang aci-aci:
 - ha. Hupon-upon palabha pura, tanah druwén désa Pakraman Sanggēm.
 - na. Piturunan utawi wawijilan krama désa.
 - ca. Piilih-olih pagumakayan krama désa.

- ra. Haturan-haturan sangkaning krama suka nirmala.
5. Paségèh tunggil kajèng kliwon, purṇama tilèm, kasanggra antuk pamangku sowang-sowang. Padagingan saking druwé pura, pamakṣan. Kahantèbang antuk pamangku pura sowang-sowang.
 6. Sané kalugra muput salwiring haci-aci ring Pura Patēmon, Pura Dalēm miwali prajapati wantah Ida Padaṅdha sané katuhur antuk Désa, kasanggra antuk Pamangku Désa.
 7. Ri kâla kabrèbèhan jagate, kagringan, katibén pañca-bhaya, pinganan tan mrēsiddhayang ngaturang haci kadi patuté, yogya prajuru désa miwah pamangku, ngaturang pihuning ring Bhaṭâra, masadhana babantèn padhatèngan, pacanangan, maka cihna tan pègat haci-aciné. Ri wus mawali dègdèg jagaté, Bhaṭâra Turunkabéh, masasirih makakobok ka sagara giri.
 8. Yan ri tatkâla mamahayu, ngayum papayon, ring pura-pura kahyangan, pinganan tan puput kâla dinaning piodhalan, pangaciné wèngang rangkadang, nânghing padhatèngan, pacanangan, tan dados pègatang. Ri wus puput masasapuh salwiré, malih mawali kadi kuma.-

Kaping 3

Indik Pamangku

Pawos 32

1. Pidabdab ngadègang pamangku:
 - ha. Ngambil saking sasèrod santana wiyadin katurunan.
 - na. Saking pamuwus sasèmburan, wiyadin ñanjan, sasampun kantos ping tiga.
 - ca. Sangkaning kajujuh saha kabriyukin antuk krama Désa Pakraman Sanggém.
2. Sang sapasira hugi pinaka jan bangga pamangku ring Pura Patēmon minakadi ring pura kayangan sajroning Désa Sanggém, mangda pagèh ngamèl kaliṅ

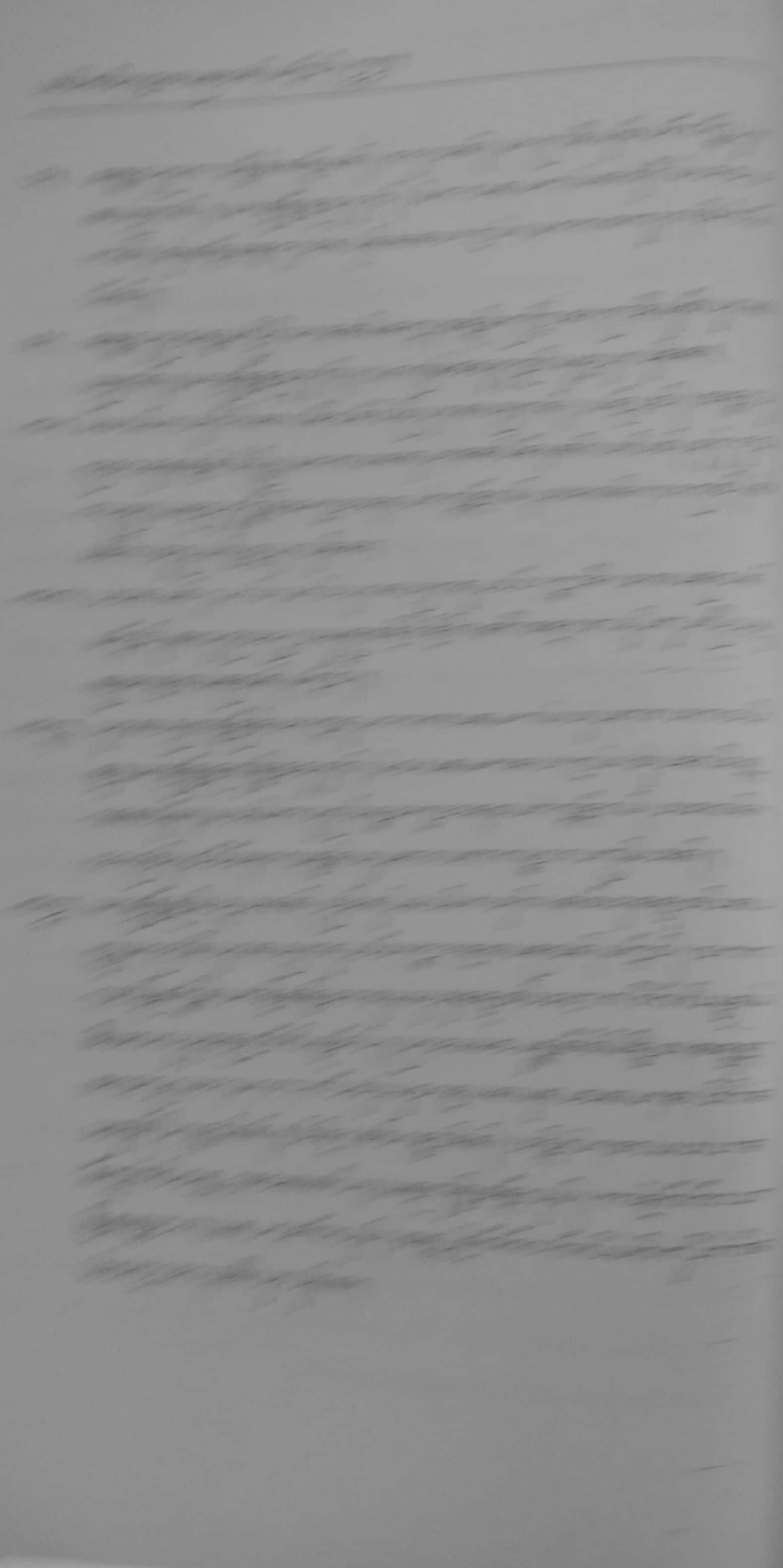
- ngalakpaoyang sasana Pamangku.
3. Sang sapasira hagi krama désa, sangkaning sasérod, sangkaning kasénténgan antuk Bhatára polih pamuwus ring sasémburan, minakasi kajuyub kabryukan antuk krama désa, pacang kaanggén pamangku, yan kari alaki rabi yoga latang istri mawintén.
 4. Sang kawadi pacang kaanggén pamangku, patut mawintén ring Pura géwahé dados jan bangga, munggwing prabéya kasandangin antuk pamakpat pura sowang-sowang, yan ring Dalén antuk krama Désa Dalén, yan ring désa antuk krama désané sami.
 5. Pamangku patut madruwé hanongan pura sowang-sowang, yan tan madruwé hanongan pura, prasiddha tan kaluga ngantébang babandén ring pura-pura salwiré.
 6. Sinalih tunggal pamangku yan katékan pati, yoga tinuwakén. Patut polih patuhung prabéya atitwa, saking krama pura sané kahamongin. Yan wis tinuwakén, patut kakaryyanang pangélad, wéyadin papéngatan antuk krama pura hinucap sapuputa. Punika yan pamangkuné kari sajég ngamong swadharmaning pamangku katos hantaka.
 7. Twas-twasan pamangku, munggwub puring gagaduhan paswaran Désa, pura rwang-rwang, talér ngantuin dhéga kama.
 8. Pamangku kagénosin majalaran antuk:
 - ha. Mapiwunas mararyyan, saking patut pinunasé, nungging tan kari ngalakpaoyang dharmaning Pamangku. Kawékas kalaming séda, tan polih patuhung prabéya atitwa.
 - na. Saking patut pinunasé, majalaran antuk lingir, sampun tan mangpuh, sungkan rabat tan kengin waras, kajadnyang antuk krama pura, wéyadin désa. Kawékas kalaming séda, patut polih patuhung prabéya patatiwan.
 - ca. Sangkaning kahusaning, majalaran antuk laksana manung sasana Pamangku. Kawékas kalaming séda tan polih patuhung prabéya atitwa.

Ka ping 4

Indik Sukrētan Pura Kahyangan

Pawos 33

1. Ri kālanning maturan hamung Pamangku ring kahyangan punika sané dados mungguh tēdun ring palinggih-palinggih pura kahyangan hinucap, minakadi sang sampun polih lugraha saking Prajuru Désa. Yan wéntèn mamurug, katiwakan daḅdha mrayascitta palinggih punika.
2. Pamangku sané patut ngantēbang babantēn ring Pura, wantah pamangku sané kadruwé antuk Pura punika. Yan néntèn wéntèn pamangku ring Pura punika, utawi kapyalang, dados narad pamangku sawosan, saking palugrahan Prajuru Désa.
3. Tan kalugra masumpah, ma coran, sajroning pura kahyangan sinalih tunggal, sajaba sangkaning wicaran pura hinucap, talēr saking pabuwat krama pamaksan Pura, utawi pabuwat Krama Désa sané ngēmpon pura punika.
4. Tan kalugra wāk capala, hasta capala, pāda capala, miwah sapanunggilan ipun, sajroning pura kahyangan. Yan macihna wéntèn mamurug, wéntèn raris ngatēngahang ka désa, yogya tiniwakan daḅdha manut pangargan bēras adaša kilogram, saha pamarisuddhan kahyangan.
5. Tan kalugra malakṣaṇa kantos ngawētuwang byota ring pura kahyangan. Yan wéntèn mamurug, kantos maywadi ring pura, yogya tiniwakan daḅdha gung artha manut pangargan bēras adaša kilogram kang sawiji, saha marisuddha kahyangan punika.
6. Sang sapisira hugi kacuntakan, salwiring cuntaka, yan durung mabrēsih, tan kalugra ngarañjing ka Pura Kahyangan. Yan katēngēr wéntèn mamurug, yogya tiniwakan daḅdha marisuddha kahyangan punika.
7. Sēdahan hēngéngan miwah sapanunggilan ipun tan kalugra masēha ring Pura Kahyangan sinalih tunggal. Yan wéntèn mamurug, yogya daḅdha gung artha manut paswara, saha ngawangdéyang masēha.

8. Tan kalugra ngawéntenang kaklëcan, jajudén, sajroning sutër pañngkër pura kahyangan. Yan wéntën mamurug, sang ngalakṣanayang katur ring sang amawa rat, tur kaklëcan jajudén punika kawangdéyang. Sajaba tabuh rah tigang sehët.
9. Tan kalugra makta salwiring sané kasinangah tan suci ngarañjing kajrouing sutër Pura Kahyangan. Yan wéntën mamurug, yogya sang mamurug marisuddha Pura punika.
10. Sang sapisira hugi ri kälaning makëmit, ring Pura Kahyangan, yan mërëm, tan kalugra madukan lanang istri, sajaba anak sané kapinèh kari alit durung rumaja putra. Yan mamurug këni dañdha manut pangarggan bëras adaśa kilogram kang sadiri tur mrayaścita pura punika.
11. Pamakṣan swang-swang Pura Kahyangan sawawëngkoning Désa Pakraman Sanggëm kalugra madruwé sukrëta ndiri-ndiri, nānghing tan dados singsal ring pasukrëtan Désa Pakraman Sanggëm.
12. Pura kahyangan tan wënanng anggën sajaba ngalakṣanayang upacāra Agama Hindu. Yan wéntën mabhukti mamurug, sang malakṣana kawangdéyang, tur pakarddhiniñané kapucëh, saha sang ngalugrahin kadañdha manut pangarggan bëras adaśa Kilogram, mawëwëh ngawéntenang upacāra pañangaskara pabrësihan.
13. Yan wéntën macihna anak wiyadin sang sapisira hugi, katëdunan utawi kapangluh sajroning pura kahyangan sawawëngkoning Désa Pakraman Sanggëm, mababawos minangkënanng pangandikan Ida Ratu Sasuhunan utawi Bhaṭāra, ring gëlis tunasang tirtha laluputan mangda gëlis hudëp. Piradé sasampun kakëtisin tirtha, kantun nlatémél masëra-masëro, ngawëtuwang sumandëya kayun pamakṣané, irika patut pintonin. Indiké mintonin, hambalang toya apané, cëlëbang liman. ñané makakalih. Yan mabhukti tan bëlus, ñandang gëgā pangandikan Bhaṭāra. Yan padé bëlus, tan ñandang gëgā, gëlisang gingsirang gënahang mangda doh saking pura punika.

Kaping 5

Indik Cuntaka, miwah Sosot

Pawos 34

1. Sang sapa-sira hugi krama désa, sané kahanan cuntaka, tan wénang ngaranjung ka Pura Kahyangan, ka pañuciyon kälaning ñuci géning, minakadi génah salwiring génah sané kinucap suci pingit. Tan wénang ngaryyanin saji salwiring saji sané pacang katur ka sanggar tawang, sakadi suci géning, minakadi bantén salwiripun sané jaga katur ka pura, miwah sané katur ring pitra piñdha. Mungging bantén sané pacang katur ka Prajapati, Dalém panguluning sétra, dados karyyanin ring umah sang cuntaka kälaning ngupakâra äawa.
2. Lwir sané kinucap cuntaka:
 - ha. Anak istri kälaning ngrajaswala, suwén cuntakané, saking ngawit ngrajaswala, kantos fiat, macihna sampun malukat.
 - na. Sang ngantén lanang istri, suwéné cuntaka, ngawit saking rahina panganténané, wiyadin rahina marangkaté, kantos puput mabyakawon, saha samayut prayascita, malukat matirtha.
 - ca. Râma réna cuntaka sangkaning madruwé oka. Sané lanang cuntaka, suwéné saking mbas anaké alit, kantos kèpus hodél ñané. Raris malukat. Sené istri pinaka réna, cuntaka pétang dasa kalih dina saking wahu mbas raréné.
 - ra. Anak istri karuron, patéh cuntakané ring anak ngémbasang oka, rabiné cuntaka tigang dina.
3. Cuntaka malarapan antuk kasédayan, kapatiyan :
 - ha. Yan sang ngarépin, minakadi sang magénah sajroning karang pomahan sang séda, suwéné cuntaka, saking wawu séda kantos puput panglémék karyyané, mawanéng malih tigang dina. Punapiké mapéñdhém, lwih yan atitiwa. Macihnayang punah cuntakané antuk marérébu, malukat.

- na. Sang polih niñjo, ngarap śawa, ngamēl saha ngarēmbat sahétéh-étéh upakāra pula-palining śawa, cuntaka tigang dina, punah cuntakané macihnayang antuk malukat.
- ca. Yan sang mañjing mijil ring umah sang ngrakša śawa, sasuwén śawa wiyadin layoné karakša, patēh cuntakané kadi sang ngarēpin śawa ika, luwih yan tunggil siddhikara, patēh cuntakané kadi sang ngarēpin śawa ika.
- ra. Yan mañjing mijil ring umah sang ngrakša śawa wiyadin layon, sangkaning aniñjo, punah cuntakané sasampun tigang rahina.
- ka. Yan sang polih ñēmbah śawa, mangan paridan śawa, punika talēr kabawos cuntaka, suwéné cuntaka tigang dina sasampun husan malukat.
4. Cuntaka sangkaning malakṣaṇa mamitra ngalang. Suwéné cuntaka salaminé mamitra ngalang.
5. Anak wētū sangkaning smara dudu utawi tan pawidhi widhana pawiwahan, babiñjat, punika talēr cuntaka. Suwéné cuntaka, salaminé durung wéntēn mēras, wiyadin nuduk ngangķēnin piyanak, utawi ngangķēn dadaman.
6. Cuntaka sangkaning mabhukti madruwé pañungkan sané tan siddha waras salaminé, kadi hangganing hila, buduh, ngawijilang rēgēd saking silit, bhaga, purus, tan hēnap mamērēs, brung borok tahunan mabañēh, miwah salwir punika. Suwéné cuntaka, salaminé tan waras.
7. Cuntaka sangkaning cédangga sané kabakta saking wawu mbas saking garbhawaśaning ibu. Punika tan kawēnang napak palēmahan pañuciyān gēnah ñuci gēning.
8. Yan wéntēn sinalih tunggal sang cuntaka antuk ngarakša śawa wiyadin layon, mamanah utawi mapakayun ngarawuhin karyya hayu atma-wédana, minakadi mabhakti ring sang wēnang kabhaktinin, dados, nanghing tan wēnang ngarap, ngarēmbat, ñuwun, ngamēl, saupakāran puṣpa lingga.
9. Yan wéntēn sinalih tunggal krama désa durung tutug cuntaka kadi hucaping harēp, mamurug larangan, yan wéntēn ngatēngahang ka désa, prajuru désa niwakang pamidaṇḍha, yogya sang mamurug marisuddha sakabwatan manut panglokika.

10. Yan wéntèn sinalih tunggal anak istri, sangkaning tan mēhā ngrajaswala sasampun ring pura, wyadin ring gēnah larangané sawosan, raris kacirēnan, wēnang ya tiwakin daḍḍha tanmēhā, yogya marisuddha gēnah punika, katulung antuk pamakṣan pura wiyadin pangēmongé sowang.
11. Ri kālaniṅ krama dēśa tēdun makāryya, sang kacuntakan tan kēni ayahar. Yan mamōdēk hamung dados ring niṣṭa maḍḍhalaning pura utawi ring jabayan. Yan manurug wēnang kadaḍḍha mrayāścita.
12. Yan wéntèn sinalih tunggal krama dēśa, kacuntakan antuk ngrakṣa śawa, wiyadin layon, napkala pagilih pagantosan subak babañjaranya ngaci-aci, ring sinalih tunggal kahyangan dēśa, pacaruwan ring dēśa, sadurung tutug sēngkēr cuntakanya, wēnang tan tēdun mayahan, tan dinosan, anghing yan wéntèn pasadok sang cuntaka ring prajuru dēśa. Yan wus tutug cuntakané, patut narēgtēg yan kari ngalantur patēdumané. Mungging piturunan, wawijilan daging salwir ipun, yogya katahur narēgtēg sasampun tutug sēngkēr punah cuntakané. Dados kahētang pangargga.
13. Yan cuntaka gamya gamana, prajuru dēśa niantosang pamutus sang amawa rāt. Yan sampun wéntèn pamutus saking sang amawa bhumi, ring Dēśa katiwakan daḍḍha kadi ring sor puniki, lwiré: mangda mrayāścita raga, gēnah malakṣaṇa, kahyangan dēśa, miwah dēśa pakraman. Pradé yan sang katiwakan pamidaḍḍha mamandal, prasiddha dēśa sané mrayāścita dēśa miwah kayangan, sang mamandal kabawosan ring dēśa, kicchén pamutus antuk prajuru dēśa, manut pamutus pararēm dēśa.
14. Cuntaka sangkaning mabhukti salah timpal, cuntaka ragan sang malakṣaṇa miwah dēśa pagēnahanya, tutug cuntakanya yan sampun sang malakṣaṇa mrayāścita pañangaskara raga, gēnah malakṣaṇa, dēśané mrayāścita dēśa. Buron sané kaajak matēmu smara kapadēmang, bangkén ipun katanēm.
15. Anak luh bēling tan kapariangkēn, suwēnné cuntaka kantos lēkad raréné saha wéntèn pangupakāra pañangaskara kulawisuddha.

16. Yan wéntén anak mabhukti ñolong smara, cuntaka patéh ring cuntakan gamya gamana.

Pawos 35

1. Indik Sosot.

ha. Yan wéntén sinalih tunggal pacang nahur sosot wiyadin punagi, salwiring punagi, gumanti sané patut nganggén paméngat sot, tan dados nahur sot yan tan kâlaining dina piodalan Bhañāra. Ngadaśa dinayang haci-aci, sang pacang nahur punagi patut sampun masadok ring Kliyang Pamakşan Pura, yan ring Kahyangan Déśa panahurané, masadok ring prajuru déśa. Panahuran punagi ika, kapuput antuk Ida Padañdha sasampun putus bantén pangodalé.

na. Yan wéntén sinalih tunggal nahur sasangi pacang ngaturang pangodal, hugi mangda ring dina pagantosan piodalané. Sang nahur punagi, wénang nunas kanti patulung karyya ring pamakşan. Sang nahur sasangi ñukşrahang daging cumèk saprabéyaning pangodal ring pamakşan pura.

ca. Yan wéntén sinalih tunggal nahur sasangi maturan swaran tangguran salwiring tatabuhan, sasolahan, minakadi salwir ipun, munggingwring prabéya punika sami kahangganin antuk sang masasangi.

2. Haturan :

Yan wéntén sang sapasira hugi ngaturang jinah, miwang sarūpaning barang, punika sami patut kahunadikayang antuk Prajuru Déśa, Kliyang pamakşan pura swang-swang, mangda kasiddhan mapwara hayu. Haturan punika kaungguhang sajroning lèkita.

9. Sasarin canang.

Sasampun puput pangaci-aci pūjawaliné, sasarin canang punika kapūpulang saha kawilangin. Kahunadikayang antuk Prajuru Déśa, Kliyang Pura, indik tatiwak kalih pamarggin ipun, sangkaning jati nirmala.

Palët 2

Indik Rësi Yajna

Pawos 36

1. Krama Désa Sanggëm, yogya ngawrëddhiyang kaprajñanan, kaultaman Sang Hyang Aji, aséwaka nunas pawarah ring sang maraga widagdha prājñan, pingajëng ring sang kasinanggih guru loka.
2. Prajuru Désa, Kliyang-kliyang bañjar, ngutsahayang kawrëddhiyan kamuruban kaultaman Sang Hyang Aji, ngawëntënanang pasamuhan-pasamuhan, parëmbugan, pinaka gënah krama désa mamangguhng pawarah-warah hayu.
3. Kälaning diwaśa hayu, wënanng désa atirthayatra, wënanng désa ngaturang puniya miwah rësi bhojana ring Ida Padañdha. Talër kälaning kâryya utama, ring Désa, salwiring kâryya sané kaputus antuk Ida Padañdha patut ngaturang puniya. Asapunika talër ring sang mapitulung patut mawéh dana.
4. Sang sapisira hugi krama Désa Sanggëm yan mapakayun pacang mapodgaia, talër mangda wëntën pasadok pamihuning ring Prajuru Désa, sajaba patut polih palugrahan saking Guru Wiséśa.
5. Prajuru Désa Sanggëm, mamatut pisan, yan krama désané mapuniya ring sang prajñan, ring sang widagdha, ring sang satata ngarajëgang dharmma, pingajëng ring Ida Padañdha pasūryyân ñané sowang-sowang.

Palët 3

Indik Pitra Yajna

Pawos 37

1. Pamarggi ngupakāra śawa, hugi manut linging śāstra Agama Hindu. Wëntën makudang-kudang soroh, sakadi hinucap ring sor puniki :
ha. Mapëñdhëm ring prathiwi.

១១ ចងក្រងស្តីពី

១២ បង្កើនចំណេះដឹងរបស់ប្រជាជនក្នុងស្រុក

១៣ ធានាបាននូវគុណភាពនៃសេវាសុខាភិបាល និងការគ្រប់គ្រង
គ្រប់គ្រងសេវាសុខាភិបាលក្នុងស្រុក

១៤ ធានាបាននូវគុណភាពនៃសេវាសុខាភិបាល និងការគ្រប់គ្រង
គ្រប់គ្រងសេវាសុខាភិបាលក្នុងស្រុក

១៥ ដំណើរការប្រតិបត្តិការងារសុខាភិបាលក្នុងស្រុក
និងការគ្រប់គ្រងសេវាសុខាភិបាលក្នុងស្រុក

១៦ បង្កើនចំណេះដឹងរបស់ប្រជាជនក្នុងស្រុក
និងការគ្រប់គ្រងសេវាសុខាភិបាលក្នុងស្រុក

១៧ ធានាបាននូវគុណភាពនៃសេវាសុខាភិបាល និងការគ្រប់គ្រង
គ្រប់គ្រងសេវាសុខាភិបាលក្នុងស្រុក

១៨ ចងក្រងស្តីពីគុណភាពនៃសេវាសុខាភិបាល និងការគ្រប់គ្រង
គ្រប់គ្រងសេវាសុខាភិបាលក្នុងស្រុក

១៩ ដំណើរការប្រតិបត្តិការងារសុខាភិបាលក្នុងស្រុក
និងការគ្រប់គ្រងសេវាសុខាភិបាលក្នុងស្រុក

- na. Makingsan ring ghni,
- ca. Atiwa-tiwa, utawi palëbon utawi ngabën.
- ra. Yan raré durung makupak huntu, wus këpus hodël hantaka, wënanng nganggé pangëntas bangbang masadhana klungah klapa gadhing, ngaran ngalungah, tan wënanng tiniwäkën.
- ka. Yan raré durung këpus hodël hantaka, pamali ngaran, pëndhëm juga tan hana pangupakâranya, këwala gantën utawi hadëm paicchan Ida Padañdha.
2. Sang sapisira hugi krama désa Sanggëm, tan kawasa makta sawa ka désa pakraman, yan sawa ika sampun këni pangupakâra sawa. Yan wëntën mamurug, yogya katiwakan dañdha, mrayascita marisuddha désa.
3. Salwiring upacara atiwa-tiwa, palëbon, ngabën, ring sétra hugi kawënannganya, tan wënanng ring désa pakraman, sajaba malëbonang layon Ida Padañdha. Yan wëntën mamurug, wënanng dañdha marisuddha désa, krama désa sang atatulung dañdha artha manut pangargan bëras 50 kilogram kang sadiri.
4. Yan wëntën krama désa ngurung sawa, macamaña, mabrësih, kawënannganya, tan kalugra lintangan ring tigang sasih ngawit saking dina sédané. Yogya mürnana tilëm, miwah salwiring upacara rarahinan. Yan kälaning angurung sawa, sajroning Désa Pakraman Sanggëm kawangunang Karyya Agung kantos ñuci gëning, lwiré matabuh gëntuh, bhañara turun kabéh, kâryya Agung ring Basakih, yogya tumpang saluné tédunang saking baléné, gënahang ring natah umahé, saking Bhañara kodhal kantos Ida masinëb.
5. Tan wënanng ñëkëh sawa yan tan macamaña, mabrësih, lintangan ring roras dina, ngawit saking dinané séda. Yan wëntën mamurug, dañdha gung artha manut pangargan bëras 50 kilogram saha mrayascita désa.
6. Sang sapisira hugi Krama Désa Pakraman Sanggëm tan wënanng atitiwa, ri kâla pangaci-acin Désa, lwiré: Patirthan patotoyan ring Pura Kahyangan Désa, Bhañara Turunkabéh, tabuh gëntuh, minakadi kâryya agung sawosan:

[The page contains approximately 25 lines of extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the paper. The text is too light to transcribe accurately.]

- ba. Yan piodalan patirthayan ring Pura Patëmon, Pura Dalëm, Pura Pamaksan, saking nigang dimayang aci-aci, kantos Bhaṭāra puput masinëb.
- na. Yan karya matabuh gëntuh, bhaṭāra turun kabëh, minakadi salwiring karya sané ñuci gëning, saking ngawit ñuci kantos Bhaṭāra puput masinëb.
- ca. Yan kälaning Bhaṭāra ring Basakih lungha makakobok ka Klotok, saking nigang dimayang Bhaṭāra lungha, kantos Ida Bhaṭāra mawali saha sampun rawuh ring Basakih.

Yan wëntën mamurug, daṇḍha mrayascita désa, minakadi krama désa sané matulung daṇḍha gung artha manut pangargan bëras adaśa kilogram kang sadiri.

- 7. Yan makingsan ring ghni, śawa ginësëng, hasti hinañut, manut krama. Yogya nganggé tirtha pabrësihan. Munggwing déwaśa, sa sor ipun déwaśané dados margginin mëṇdhëm śawa.

8. Indik padéwaśan :

- ha. Padéwaśan mëṇdhëm ring prathiwi, makingsan ring ghni, wënanng katiwakang antuk Kliyang Bandésa, wiyadin Kliyang Dalëm manut pasobhaya.

- na. Padéwaśan atiwa-tiwa, katiwakang antuk Ida Padaṇḍha sané pacang muput, yogya sampun kapatut antuk Prajuru Désa.

- ca. Indik larangan ngupakāra śawa, sajaba ngunggahang ka tumpang salu, sané kamanggëhang sajroning Désa Pakraman Sanggëm, Iwiré: Buda Wagé, Saniścara Kliwon, Anggara Kliwon, Radité Umanis. Śukra Pwon, Saniścara Wagé, Radité Kliwon, ikā sëmud sadulur.

Śukra Kliwon, Saniścara Umanis, Radité Pahing, ikā kāla gotongan.

Yan ring dora, mwah ring tanggal panglong ping 15, tanggal panglong ping 14, mwah tanggal panglong ping 1. Wrëhaspati, nuju tanggal, panglong, ping, 1, 8. Yan ring Wrëhaspati ingkël wong, ingkël wong. Yan wëntën sinalih tunggal mamurug, wënanng daṇḍha gung artha manut pangargan bëras 50 kilogram saha mrayascita désa.

Handwritten header text at the top of the page.

Handwritten text block, likely the first section of a document or list.

Handwritten text block, likely the second section of a document or list.

Handwritten text block, likely the third section of a document or list.

Handwritten text block, likely the fourth section of a document or list.

Handwritten section header or title in the middle of the page.

Handwritten text block at the bottom of the page.

- ra. Tau wénuang ngagah ngahung, téngs ipan, sajonging séta tunggal, tau dados mabédha iawa, ngu dina pangatungan yau ring séta punika wéntén ngalakapanyang pangabéuan. Yau wéntén munurug, danyha gang arlia maant pangargan béras 50 kilogram, saba mrayasita séta.
- ka. Tau wénuang ngatang ngirim, téngs ipan, sajonging séta tunggal, yau wéntén ngirim, tau dados sané sawosan mabédhan iawa, minakadi atwa iwa, ngabéu, ring dina punika. Yau wéntén munurug, yogya danyha gang arlia maant pangargan béras 50 kilogram saba mrayasita séta.
9. Yau wéntén iawa tau kaparhangkén ring wawéngkon Désa Pakaman Saugyaéng hingarawan bélagan désa, yogya prajna désa ngaduhang kama désa méndhém ring séta pangilang-ilangan, sasampun polih lugaha saking sang anawa ré. Kacchéu babuh pirata saking désa.
10. Yau iawa sangkaming salah pati, ngalah pati, mati kapangawan, minakadi salwir ipan, désa tau ngalatungin, yau iawa punika minakadi pramangké. Sars lélang sang madrawé, minakadi lés Padandha sané pacang ngupat.
11. Yau wéntén malih tunggal iawa, ghuah séta wiyadin padém sajabaning karang pomahan, lwiré: ring tégal, ring carik, pura, pasar, baljar, sékolah, minakadi ghuah sawosan dudu karang pomahan, yogya sang madrawé wirangé mrayasita marisuddha ghuah punika. Yau iawa tau kaparhangkénan, ghuah punika patut kaparisuddha kaprayasita antuk sang madrawé hémpunan.

Paras 38

ludik Angatma wédhana.

1. Sang sapasira lungi krama désa Saugyaéng, yau kalaming angatma wédhana, lwiré : Ngaroras, patidhman, baligya, tau wénuang ngawangmang payajilan, pétak, ring palénahan Pura Kabyangat Désa, minakadi kayangan sawosan.

7. Sang sapisira hugi was ngawangun karyya angatma wédana, yogya karang payajha ika kaptalija, sakasip ipun pétang daba kalib dina saking dina karyyane.

Palét 6

Judik Manusa Yajna

Pawos 39

1. Sang sapisira hugi krama désa Sanggém, ngawangunang salwiring upacâra manusa yajna, ta; wénaug magénah ring wawidangan palémahan kabhyangan pahiwiyan Désa. Yan wénten sinalih tunggal mamurug, wénaug dandaa gung utra manut pangaran béras 10 kilogram, saha murayásica marisuddha pura panika.
2. Sané kalugra mawintén magénah ring pura sinalih tunggal, sang sapisira hugi krama désa sané pacang kahadéang dados pamangku, pinaka jan banggul bhaktara ring pura kabhyangan hinucap. Talér sané kahadéang pinaka prajuru Désa, wénaug mawintén majaya-jaya ring Pura Patémou.
3. Judik manusa yajna sané dados kamarggiyang sajroning désa Pakraman Sanggém hugi sané nganutin drésta kuns minakadi sâstra Agama.

Palét 5

Judik Bhuta-Yajna

Pawos 40

1. Sajroning Désa Pakraman Sanggém, pacaruwan manut hunggwan, kalih sor-singgih, iwaré:
ba. Pacaruwan Désa sadakâla:
- Mafca-satha ngamasa-masa, kâla tilémning kasanga, magénah ring catuc pata Désa Pakraman Sanggém.

- Tabuh gëntuh, ngadaśa masa, kâla tilëming śasih kasanga, nuju rah windu magënah ring catus pata dëśa utawi gënah sawosan manut pamutus pararëni.
- na. Pacaruwan dëśa padgatakâla, ri kâla jagatë kabrëbëhan, kagringan, kadurmanggalan, katibën pañca-bhaya, miwah sané sawosan sané patut caronin.
- ca. Agung alit caru, manut hunggwan acaru, babwatan pacaruwan, kalih ništa madhya uttamaning caru.
2. Pacaruwan ring pura-pura kahyangan, pamrajan, dadya, salwiré, manut drëştan pura sowang, minakadi awig-awig gagaduhan pura hinucap.
 3. Pacaruwan ring bânjar pakraman, sajroning dëśa Pakraman Sanggëm, kâla tilëming śasih Kasanga, ngararis pacaruwan ring karang pomahan sowang-sowang.
 4. Yan wëntën sinalih tunggal pura kahyangan, salwiré, rënëng pacaruné kantos tigang plabuh, wënanng prajuru dëśa mamawosin. Yan wus puput babawosé, yogya maguru piduka, ngawit masasapuh, mangda kasiddhan ngaturang pangaci-aci.
 5. Yan wëntën sinalih tunggal bânjar pakraman, rënëng pacaruné kantos tigang plabuh, yogya Kliyang dëśa utawi Kliyang Dalëm sané ngawiwënanng mamawosin. Yan tan puput babawosé, yogya katur ka Dëśa, prajuru Dëśa mamawosin tur ngicchën tatimbang utawi pamutus.
 6. Pacaron kâlanning Tilëm Kasanga, ring karang pomahan sowang-sowang manut śastra drëştä, kalanturang antuk brata pañëpiyan.

SAT BARGAH
SUKRĒTA TATA PAWONGAN

Palĕt 1

Indik Rangkat

Pawos 41

1. Indik rangkat punika, manut désa kĀla patra, nwang sima drĕṣṭa, sanĕ kapotutang tur katinutin antuk krama désa sowang-sowang, tan singsal ring ugĕr-ugĕr panagara, lwiré:
ha. Papadikan.
na. Marangkat utawi ngarorod.
ca. Ngunggahin.
ra. Katrimĕnan.
2. Sajroning désa Pakraman Sanggĕm, indik rangkat ika yan sampun mawidhi widana pawiwahan, sanistanya mabiyakawon tur malukat sajroning tizang rahina, rangkat punika kasinangguh puput palikrama.
3. Yan wĕntĕn anak istri krama désa Sanggĕm, karangkatang antuk sang sapisira hugi, lwih antuk anak saking dura désa, yan kantos arahina ring awĕngi saking dina malinggalé saking jumlah tan wĕntĕn pasadok, pajati, yogya sang madruwĕ wirangé nunas kanti ring prajuru Désa Sanggĕm, mangda ngamarggiyang sasrĕpan. Yan sampun sinah gĕnahnya, ngraris kamarggiyang panĕgdĕg.
4. Sang sapisira hugi krama désa Sanggĕm, yan karawuhan tamyu praya masinutan malarapan antuk ngarorod, hugi mangda masadok mihuningang ring prajuru Désa, prajuru Désa yogya maritĕtĕs, yan sangkaning tan patut pamarggin rangkatnya, prajuru désa nguduhang mangda katur ring sang amawa rat. Yan wĕntĕn krama désa mamurug, yogya sang mamurug dandha gung artha manut pangargan bĕras 25 kilogram.

5. Yan wéntěn sinalih tunggal krama désa Sanggēm, ngamét anak istri antuk mlĕgandang, mamĕndĕt, marikoṣa, miwah salwir ipun sané tan nganutin tata krama, tan yogya pinuput widhi widhana pawiwahanya sadurung wéntĕn pamutus saking Guru Wisĕṣa.
6. Yan wéntĕn sinalih tunggal saking dura désa, pacang muput rangkat kawawĕngkon Désa Pakraman Sanggēm, sang madruwé wirang luh yogya nunas pasakṣi ring Prajuru Désa Sanggēm, sinalih tunggal mangda wéntĕn ngarawubin.
7. Yan wéntĕn sinalih tunggal krama désa Sanggēm, ngamét anak istri pinaka rabi tan manut sima drĕṣṭa minakadi śāstra agama, yogya katur ring sang amawa rai mangda kabawosan saha polih pamutus.

Palĕt 2

Indik Bĕlas Makurĕnan utawi Ēapiyan

Pawos 42

1. Sané kabawos ĩapiyan, punika sang palas marabi, palas makurĕnan, sané sampun katiwakan pamutus antuk Guru Wisĕṣa.
2. Yan wéntĕn sinalih tunggal krama désa, ngarangkatang sapiyan, sadurung tigang śasih utawi 105 dina, saking dina palasé, yogya sang ngarangkatang sapiyan punika kĕpi danḏha pakĕrang gung artha manut pangargan bĕras satus kilogram.
3. Krama désa sané bĕlas marabi utawi makurĕnan, sasampun polih pamutus saking Guru Wisĕṣa patut masadok mihuningang ring kliyang bañjar, mangda kadamyakang ring bañjar ring Désa, sakasĕp ipun aśasih saking palasé.
4. Yan wéntĕn anak istri wit saking wawĕngkon désa Pakraman Sanggēm, ĩapiyan ring dura désa, mawali kadĕsanya, yogya sang madruwé wirang mĕtur supĕkya ring Prajuru Désa, saha mrayaścitta marisuddha anaké luh punika. Yan tan kaparisuddha antuk wirangnya, patut marisuddha raga, mangda kasinanggab nirmala.

Palēt 3

Indik Balu

Pawos 43

1. Sané kabawos balu, anak istri katinggal séda antuk rabiné. Yan anak lanang séda rabinné, wiyadin katinggal ñapiyan, talër kawâstanin balu.
2. Yan wéntën sinalih tunggal krama désa lanang balu, wiyadin istri balu tan këni wawijilan miwah tan këni ayahan.
3. Yan wéntën lanang balu, madruwé santana istri sampun hantës mayahan, yogya mayahan bulangkëp.
4. Yan wéntën anak istri balu, madruwé santana utawi oka lanang sampun hantës mayahan, yogya mayahan bulangkëp.
5. Yan wéntën sinalih tunggal anak istri balu, marangkat, yogya rangkat punika kapuputang antuk wirang lakiné rihin, yan babalon punika kari pagëh.
6. Mungging wawënanan babalon luh utawi rangda, ring indik wawarisan, minakadi sané sawos-sawosan, nganutin hugër-hugër sané karajëgang antuk Guru Wisésa.

Palēt 4

Indik Santana

Pawos 44

1. Sajroning désa Pakraman Sanggëm, ngarajëgang pidabdab santana kapuruša siddhikara tunggal, papërasan, tunggal dadya
2. Sang sapisira hugi sinalih tunggal krama désa Sanggëm, mëras santana nuduk mantu, makëdihang utawi ñërahang raga, yogya sangkaning radin, tunggal siddhikara, tunggal dadya, saha polih palugrahan saking Guru Wisésa.

៥១ លើកទី១២ ឧបត្ថម្ភសម្រាប់សិស្ស
ក្នុងការងារសិក្សាស្រាវជ្រាវ
សម្រាប់សិស្សស្រី
សម្រាប់សិស្សស្រី

មេត្តាជ្រាវ
លើកទី១២
មេត្តាជ្រាវ

៣១ លើកទី១២ ឧបត្ថម្ភសម្រាប់សិស្ស
សម្រាប់សិស្សស្រី
សម្រាប់សិស្សស្រី
សម្រាប់សិស្សស្រី
សម្រាប់សិស្សស្រី

៤១ លើកទី១២ ឧបត្ថម្ភសម្រាប់សិស្ស
សម្រាប់សិស្សស្រី
សម្រាប់សិស្សស្រី
សម្រាប់សិស្សស្រី
សម្រាប់សិស្សស្រី

៥១ លើកទី១២ ឧបត្ថម្ភសម្រាប់សិស្ស
សម្រាប់សិស្សស្រី
សម្រាប់សិស្សស្រី
សម្រាប់សិស្សស្រី
សម្រាប់សិស្សស្រី

3. Indik méras santana, nuduk mantu, ñukrahang raga, sasampun puput upacâra manut sâstra Agama Hindu, sakabwatan swang, sinakšenan déning Prajuru Désa Sanggém, yogya kadulurin antuk lëkita pamikukuh saking Guru Wiséša.

Palét 5

Indik Wawarisan

Pawos 45

1. Lwiré sané wénang kawarisin :
 - ha. Hamong-amongan ring désa, ayah-ayahan saurah-arih.
 - na. Hutang, pihutang sang kawarisin.
 - ca. Saraja druwé, bhraña, tégal, carik, tatamiyan, sakañcan kasugihan.
2. Sané wénang ngawarisin :
 - ha. Manut lalintih paprénahan adoh tampèk saking puruša tunggal siddhikara tunggal dadya.
 - na. Putra dadaman wiyadin putra papérasan.
 - ca. Mantu dadudukan, minakadi santana saking nuduk mantu.
3. Sang sapasira hugi krama Désa Sanggém, yan tilar saking Agama Hindu, tan yogya ngawaris sané kamulan patut warisin.
4. Ngédum wawarisan, kapatut sasampun puput mahabénang sang ngawarisang bhraña kalih kasugihan punika. Sané dados dum, sajaba sané manggé padagingan pangaci-aci, minakadi salwiring sané manggé piranti ngalaksanayang upacâra Agama, pustaka-pustaka sané kapingitang salwiripun.

SAPTAMA SARGGAIH
WICARA LAN PAMIDAÑDHA

Palèt 1

Indik Wicara

Pawos 46

1. Salwiring wicara indik pakraman, ring wawidangan Désa Pakraman Sanggém, wénang rinawosan antuk Prajuru Désa. Yan tan kasiddhan puput, Prajuru Désa ngaturang ring Guru Wisésa, bwat matatimbang.
2. Yan wéntèn wicara indik pakraman ring bañjar, pamakšan, subak, minakadi sèkèha-sèkèha sawosan, yoga kabawosan antuk prajurunya sowang, yan tan kasiddhan puput, wénang katengahang ka Désa, Prajuru Désa yoga mamawosin.
3. Yan pamutus wicara sané katiwakang antuk prajuru désa Sanggém, tan katinutiñ utawi tan kahiring antuk sang mawicara, wénang sang mawicara nunasang pangrawos ring sang patut mamawosin, ring Guru Wisésa.
4. Yan sang mawicara talèr tan tinut ring pamutus wicara sané katiwakang hinucap ring hajéng, prasiddha sang mawicara tan kalugra nganggé sapadruwéyan Désa Sanggém, dosané mamandal ring désa.

Palèt 2

Indik Pamidañdha

Pawos 47

1. Lwiring pamidañdha sané wénang katiwakang antuk Prajuru Désa, Bañjar pakraman, Subak, pamakšan, sèkèha-sèkèha sawosan, sawawéngkon Désa Pakraman Sanggém, sakadi ring sor puniki :

- ២៥ ឆ្នាំ ១១
- ២៦ ឆ្នាំ ១១
- ២៧ ឆ្នាំ ១១
- ២៨ ឆ្នាំ ១១
- ២៩ ឆ្នាំ ១១
- ៣០ ឆ្នាំ ១១
- ៣១ ឆ្នាំ ១១
- ៣២ ឆ្នាំ ១១
- ៣៣ ឆ្នាំ ១១
- ៣៤ ឆ្នាំ ១១
- ៣៥ ឆ្នាំ ១១
- ៣៦ ឆ្នាំ ១១
- ៣៧ ឆ្នាំ ១១
- ៣៨ ឆ្នាំ ១១
- ៣៩ ឆ្នាំ ១១
- ៤០ ឆ្នាំ ១១
- ៤១ ឆ្នាំ ១១
- ៤២ ឆ្នាំ ១១
- ៤៣ ឆ្នាំ ១១
- ៤៤ ឆ្នាំ ១១
- ៤៥ ឆ្នាំ ១១
- ៤៦ ឆ្នាំ ១១
- ៤៧ ឆ្នាំ ១១
- ៤៨ ឆ្នាំ ១១
- ៤៩ ឆ្នាំ ១១
- ៥០ ឆ្នាំ ១១
- ៥១ ឆ្នាំ ១១
- ៥២ ឆ្នាំ ១១
- ៥៣ ឆ្នាំ ១១
- ៥៤ ឆ្នាំ ១១
- ៥៥ ឆ្នាំ ១១
- ៥៦ ឆ្នាំ ១១
- ៥៧ ឆ្នាំ ១១
- ៥៨ ឆ្នាំ ១១
- ៥៩ ឆ្នាំ ១១
- ៦០ ឆ្នាំ ១១
- ៦១ ឆ្នាំ ១១
- ៦២ ឆ្នាំ ១១
- ៦៣ ឆ្នាំ ១១
- ៦៤ ឆ្នាំ ១១
- ៦៥ ឆ្នាំ ១១
- ៦៦ ឆ្នាំ ១១
- ៦៧ ឆ្នាំ ១១
- ៦៨ ឆ្នាំ ១១
- ៦៩ ឆ្នាំ ១១
- ៧០ ឆ្នាំ ១១
- ៧១ ឆ្នាំ ១១
- ៧២ ឆ្នាំ ១១
- ៧៣ ឆ្នាំ ១១
- ៧៤ ឆ្នាំ ១១
- ៧៥ ឆ្នាំ ១១
- ៧៦ ឆ្នាំ ១១
- ៧៧ ឆ្នាំ ១១
- ៧៨ ឆ្នាំ ១១
- ៧៩ ឆ្នាំ ១១
- ៨០ ឆ្នាំ ១១
- ៨១ ឆ្នាំ ១១
- ៨២ ឆ្នាំ ១១
- ៨៣ ឆ្នាំ ១១
- ៨៤ ឆ្នាំ ១១
- ៨៥ ឆ្នាំ ១១
- ៨៦ ឆ្នាំ ១១
- ៨៧ ឆ្នាំ ១១
- ៨៨ ឆ្នាំ ១១
- ៨៩ ឆ្នាំ ១១
- ៩០ ឆ្នាំ ១១
- ៩១ ឆ្នាំ ១១
- ៩២ ឆ្នាំ ១១
- ៩៣ ឆ្នាំ ១១
- ៩៤ ឆ្នាំ ១១
- ៩៥ ឆ្នាំ ១១
- ៩៦ ឆ្នាំ ១១
- ៩៧ ឆ្នាំ ១១
- ៩៨ ឆ្នាំ ១១
- ៩៩ ឆ្នាំ ១១
- ១០០ ឆ្នាំ ១១

ហេតុអ្វី? តើបញ្ហាអ្វី?
 តើបញ្ហាអ្វី? តើបញ្ហាអ្វី?
 ហេតុអ្វី? តើបញ្ហាអ្វី?

- ៣៧ សាកលវិទ្យាល័យភ្នំពេញ បណ្ណាល័យភ្នំពេញ បណ្ណាល័យភ្នំពេញ បណ្ណាល័យភ្នំពេញ
- ៣៨ សាកលវិទ្យាល័យភ្នំពេញ បណ្ណាល័យភ្នំពេញ បណ្ណាល័យភ្នំពេញ បណ្ណាល័យភ្នំពេញ

- ba. Daṇḍha artha.
 - na. Upasakṣi, déwa sakṣi, pangrarata, sumpah.
 - ca. Daṇḍha paṅangaskara, lwiré : mrayaścita, marisuddha, miwah salwir ipun.
 - ra. Pamidaṇḍha sawosan manut palugrahan Guru Wiśeṣa.
2. Patiwak pamidaṇḍha, manut hunggwan wicarané swang-swang, minakadi wērat ringan wicara hinucap, lwiré :
- ha. Yan wicara ring désa Pakraman, yogya kapidaṇḍha antuk Déśa. Munggingwina dadaṇḍhan mantuk ka Déśa.
 - na. Yan wicara ring Baṅjar Pakraman, katiwakin pamidaṇḍha ring baṅjar ika, dadaṇḍhan mantuk ka baṅjar.
 - ca. Yan wicara ring Dalēm, ring Subak, ring Pamakṣan minakadi ring sēkēha-sēkēha sawosan, katiwakan pamidaṇḍha ring kuwu témpékanya sowang. Munggingwina dadaṇḍhan mantuk kajroning kuwu témpékanya.
3. Agung alit dadaṇḍhan, manut panglokikan agung alit wērat ringan kasisipané, sané mungguh ring awig-awig gagadhuhanya sowang, minakadi paswara pinaka pamutus pasamuhan.

ASTAMA SARGGAH NGUWAH-NGUWUHIN AWIG-AWIG

Pawos 48

- 1. Sané wēnang uwahin inggih punika, pasukrētan, paswara, pamutus pararēm, wiyadin pamutus pasamuhan miwah sané sawosan sapanunggilan ipun.
- 2. Sané wēnang uwuhin inggih punika, pasukrētan, paswara, pamutus pararēm, wiyadin pamutus pasamuhan miwah sané sawosan sapanunggilan ipun.

3. Indik nguwahin kalih nguwuhin pasukrëtan, paswara, pamutus pararëm, wiyadin pamutus pasamuhan miwah sané sawosan, manut tata kramaning pasamuhan.
4. Indik nguwahin kalih nguwuhin Awig-awig, manut tata kramaning pasamuhan, sasampun nunas tatimbang ring Guru Wisësa kalih polih palugrahan sang amawa bbumi.

NAWAMA SARGGAH

P A M U P U T

Pawos 49

1. Awig-awig puniki mawâsta : "Awig-Awig Désa Pakraman Sanggëh".
2. Awig-awig puniki pinaka bantang sahananing awig-awig, paswara, pasukrëtan, miwah salwir ipun, sané manggé ring swang-swang bañjar pakraman, pamakşan pura, subak, sëkéha-sëkéha sané wëntën sajroning Désa Pakraman Sanggëh.
3. Bañjar, kayangan, pamakşan, subak, sëkéha-sëkéha sané wëntën sajroning Désa Pakraman Sanggëh wënanng ngawangunang awig-awig, pasukrëtan, paswara, gagaduhan, swang-swang, nânbing daging ipun tan dados singsal tungkas ring Awig-awig Désa Pakraman Sanggëh.
4. Salwiring sané durung mungguh ring Awig-awig puniki, kaungguhang sajroning paswara, pamutus pasamuhan Désa Pakraman Sanggëh.
5. Drëşta kuna sané kari dados anggë, yan tan tungkas ring daging awig-awig Désa Pakraman Sanggëh manut kojaring şastra Agama Hindu, hanut ring Ugër-ugër nagara, saha kaputusanng sajroning paruman désa pakraman Sanggëh...
6. Awig-awig Désa Pakraman Sanggëh, pawangun Krama Désa Pakraman Sanggëh, kapastika manut upacära Agama Hindu, kâla dina *Sanisacara*, şasih *Karo* Tanggal *15* *15*, rah, tênggëk, Isaka, magënah ring Pura Patëmon, kapuput antuk Ida

Padandhasaking Griya *Bangkit/Sidemen*

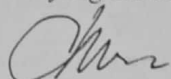
7. Awig-awig puniki kalingga tanganin antuk Prajuru Désa, Iwiré: Kliyang Bandésa, Pamadén Kliyang Bandésa, Kliyang Pañarikan, Kliyang Juru Rakşa, saha kasarëngin antuk Kliyang bañjar pakraman, kasakşinin antuk Kliyang Dinas Bañjar Sanggëm, Prabëkël Sangkan Gunung, Camat Sidëmën, Kakukubang antuk Bupati Karangasëm.
8. Awig-awig puniki kalakşanayang ngawit dina *saniscara*, kantos salantur ipun.
9. Lwir sang ngalingga tanganin:

PRAJURU DÉŞA:

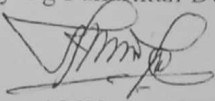
1. Kliyang Bandésa Sanggëm,

(I Këtut Suyasa)

2. Pamadén Kliyang Bandésa Sanggëm,

(I Nyoman Wentën)

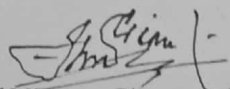
3. Kliyang Pañarikan Désa Sanggëm,

(I Wayan Nurada)

4. Pamadhén Kliyang Pañarikan Désa Sanggëm

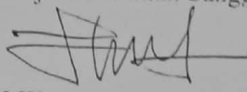

(I Këtut Parsa)

5. Kliyang Juru Rakşa,

(I Wayan Gianyar)

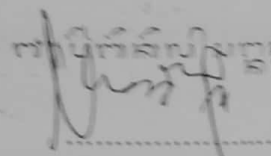
KELIYANG BANJAR PAKRAMAN:

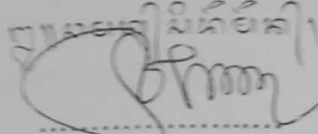
Kliyang Bañjar Pakraman Sanggëm

(I Wayan Niskara)

ហេង ពិធីបញ្ចប់សកម្មភាពសិក្សាស្រាវជ្រាវ

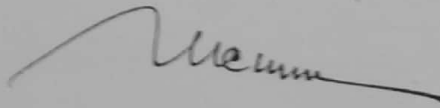
ចលនាសាស្ត្រ
គ្រឹះស្ថានសិក្សាស្រាវជ្រាវ

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល

គណៈកម្មាធិការស្រាវជ្រាវ
អង្គការស្រាវជ្រាវ
រាជធានីភ្នំពេញ

អង្គការស្រាវជ្រាវ

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០២២

MAKA SAKSI:

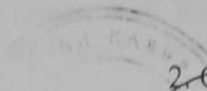
Kliyng Dinas Bañjar Sanggēm

(.....)

1. Perbekel Désa Sangkan Gunung,

[Handwritten signature]
(Ketut Jodnya)

2. Camat Sidēmēn

[Handwritten signature]
(Ketut Sudimbija)

Kalēkitayang ring Kantor Bupati Karangasēm:

duk rahina, *Sidemen* tanggal Masēhi... *31-7-2004*

Register Nomor: *06/201/2004*

BUPATI KARANGASEM,

[Handwritten signature]

(ORS. IGEDE SUMANTARA ADI PRENATA)

Puput katurékṣa ring Majēlis Désa Pakraman Sidēmēn, 25 Pebruari 2004.

Puput katurékṣa ring Tim Peneliti Kabupaten Karangasem tanggal 12 Maret 2004.

KEPUTUSAN BUPATI KARANGASEM

Nomor : 200 Tahun 2003
Tanggal : 22 Mei 2003
Tentang : Tim Penyempurna, Peneliti, Dan Pembina Penyuratan Awig-Awig
Desa Pakraman Kabupaten Karangasem Tahun 2003

- Penanggung Jawab : Bupati Karangasem
- Wakil Penanggung Jawab : Wakil Bupati Karangasem
- Pengarah / Penasehat : 1. Sekretaris Daerah Kab. Karangasem
2. Asisten Tata Praja Setda Kab. Karangasem
- Ketua : Kepala Bagian Hukum Setda Kab. Karangasem
- Sekretaris : Ka. Sub. Bag. Bantuan Hukum pada Bagian Hukum
Setda Kab. Karangasem.
- Anggota-anggota :
1. Unsur PHDI Kab. Karangasem
Drs. I Wayan Laly Yogantara, S.Pd.
I Wayan Dresta, S.Pd
 2. Unsur BPPLA Kab. Karangasem
Ida I Dewa Gde Catra
I Nengah Pasek, Sm Hk.
 3. Unsur PN Amlapura
I Wayan Sarba, SH
 4. Unsur Kejaksaan Negeri Amlapura
I Gde Bendeka
 5. Unsur Kantor Dep. Agama Kab. Karangasem
Drs. I Wayan Dunia
 6. Unsur Kantor Kesbang dan Linmas Kab.
Karangasem
Ida Bagus Anom Surya Dharma, S. Sos
 7. Unsur Polres Karangasem
IPTU I Komang Punerbawa
 8. Unsur Dinas Pansenbud Kab. Karangasem
Drs. I Gusti Made Suantara
 9. Unsur Kantor Kesos Kab. Karangasem
I Gusti Gde Jumutan
 10. Unsur WHDI Kab. Karangasem
Ida Ayu Ngurah Sudewi
 11. Unsur Generasi Muda Hindu Kab. Karangasem
Drs. I Pitu Arnawa, S. Ag.